

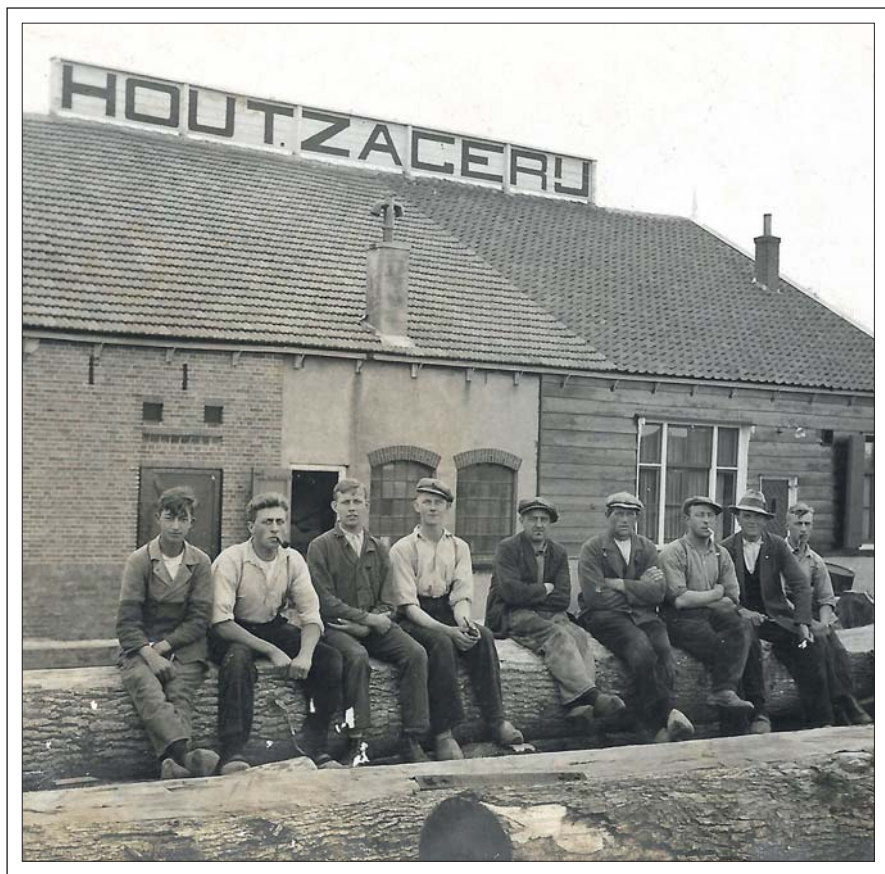

Vechtkroniek

EEN UITGAVE VAN DE HISTORISCHE KRING VAN LOENEN AAN DE VECHT, LOENERSLOOT, NIGTEVECHT, NIEUWERSLUIS EN VREELAND

Vechtkroniek 50

November 2018 nr. 50

De Historische Kring
voor de kernen
Loenen aan de Vecht,
Loenersloot,
Nigtevecht,
Nieuwersluis
en Vreeland
in de gemeente
Stichtse Vecht.

VECHTKRONIEK
verschijnt twee maal
per jaar

REDACTIEADRES:
Vechtoever 1
3633 XP Vreeland
Tel. 0294-232695
j.jonker@wxs.nl

REDACTIE:
Prof. dr. S. Griffioen
Drs. J.J.M.A.M. Jonker-
Duynstee
Drs. W. de Kruijter-
Zandstra
W. Mooij
Dr. mr. H.W.G. van Schaik
S. Verster MA

SECRETARIAAT HKGL:
D. Gerritsen
Tel. 030 - 2658021
wdgerritsen@gmail.com

WEBSITE:
www.hkloenen.nl

BANKRELATIE:
Rabo-Bank Loenen
NL53RABO 0310654017

VORMGEVING:
Hans Stuart

DRUK:
Dunnebie Print BV
Nederhorst den Berg

ISSN: 1568-4164

Foto omslag:
Een deel van het
personeel van
Houtzagerij Hulsman
in de jaren veertig.

VAN HERINNERINGEN EN HOUT ZAGEN, VAN WATERLINIE EN WATERMAN

U heeft alweer de 50ste Vechtkroniek in handen! Toch is dit niet het jubileumnummer van ons 25-jarig bestaan, dat komt pas uit in mei 2019. Omdat wij in 2011 een extra nummer hebben uitgegeven ter gelegenheid van de fusie van de gemeentes Loenen, Maarssen en Breukelen tot Stichtse Vecht, is pas nummer 51 onze echte lustrumeditie.

In deze 'normale' editie vindt u een grote variatie aan onderwerpen. Bij de start van het Waterlinieproject 'Weerbaar water', een samenwerking tussen de drie historische kringen, kan een algemeen inleidend artikel niet ontbreken. Douwe Koen schreef dit informatieve stuk. Wilma de Kruijter en Willem Mooij legden het leven van de opmerkelijke Loenaar Jan Waterman vast. Meer recente levensverhalen vol persoonlijke anekdotes komen aan de orde in het interview met Corrie Zehenpfenning en de herinneringen van Hans van Schooten aan zijn geboortedorp Nigtevecht. Uniek zijn de privé foto's die bij dit soort artikelen naar boven komen. Net zo bijzonder zijn de foto's van Houtzagerij Hulsman, waar Wim van Schaik een boeiend artikel over schreef. Ondergetekende deed, samen met Willem Mooij, onderzoek naar het prachtig verbouwde pand Dorpsstraat 31, waar afgelopen augustus de winkel Scharlei zijn deuren opende. Zo is er weer voor elk wat wils in dit gevarieerde en kleurrijke nummer. En nu op naar ons 25ste lustrumjaar!

Namens de redactie,
Juliette Jonker - Duynstee

Houtzagerij en houthandel Hulsman in Nieuwersluis 1916-1972	– Willem Mooij en Wim van Schaik	3
De Nieuwe Hollandse Waterlinie: een monument van wereldformaat	– Douwe Koen	11
Jan Waterman (1857-1944), een opvallende Loenaar	– Wilma de Kruijter en Willem Mooij	18
Aan het woord: Corrie Zehenpfenning-Kooij	– Riek Arink en Anneke Binnerts	21
Mijn vroegste jeugdherinneringen aan Nigtevecht	– Hans van Schooten	26
Dorpsstraat 31 in Loenen in ere hersteld – Juliette Jonker-Duynstee en Willem Mooij		33
Teunis Tober en Johanna van Rijn	– Willem Mooij	40

Houtzagerij Hulsman

IN NIEUWERSLUIJ 1916 - 1972

Willem Mooij en Wim van Schaik

In 1972 werd de N.V. Houthandel en Stoomhoutzagerij v/h gebr. Hulsman te Nieuwersluis overgenomen door het Rotterdamse bedrijfsconglomeraat Internatio - Müller. Daarmee zou al snel een van de grootste werkgevers in de gemeente Loenen verdwijnen. Dit artikel geeft een korte beschrijving van ontstaan en bloei van dit familiebedrijf.

De familie Hulsman vestigt zich in Ter Aa

Harmen Hendrik Hulsman was op 7 januari 1803 in Abcoude geboren, maar verdiende zijn brood als timmermans knecht in Oud Over, dat toen onder de gemeente Loosdrecht viel. Daar trouwde hij en werd zijn zoon, die ook Harmen Hendrik heette, op 29 mei 1839 geboren.¹ Vervolgens verhuisde het gezin naar Ter Aa. Op 24 juni

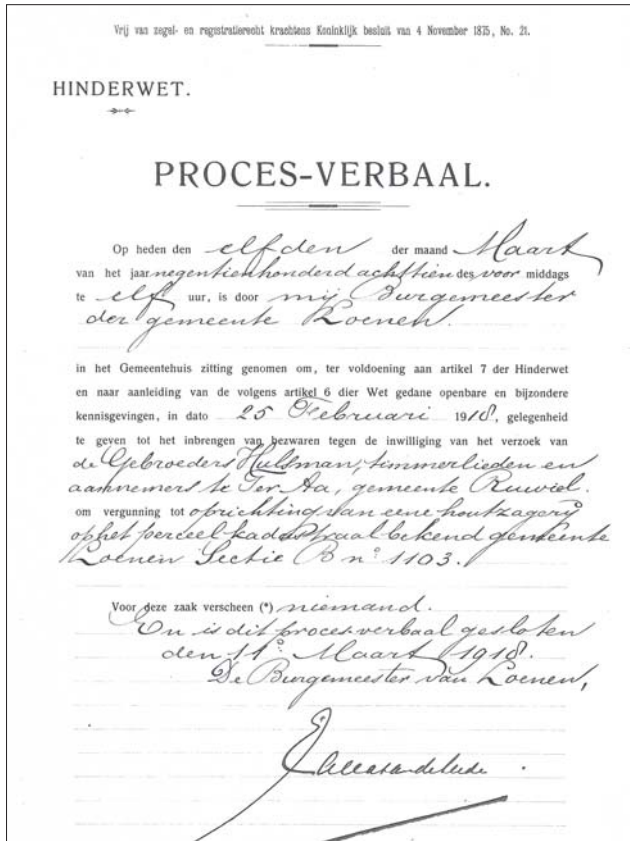
1841 nam hij daar voor vijftig gulden een timmerzaak over en vestigde zich aldus als zelfstandige.² De onderneming werd op 1 maart 1880 door Harmen Hendrik junior overgenomen, die in hetzelfde jaar trouwde met de 27-jarige onderwijzeres Petronella Snel uit Nederhorst den Berg. Zij kregen acht kinderen: Magdalena (3 september 1881), Henderika (3 januari 1883), Johanna Magdalena (25 februari 1884), Evert (1 januari 1886), Harmen Hendrik (9 september 1887), Cornelia (18 augustus 1889), Willem Gerrit (19 april 1891) en Cornelis (21 mei 1893).

Op 1 mei 1911 namen Evert (overl. 8 juli 1971) en Harmen Hendrik (overl. 23 juni 1971) de zaak over, aanvankelijk als huurders, vanaf 1915 als eigenaren.

Van aannemersbedrijf naar houthandel, annex houtzagerij

In 1916 werden de bedrijfsactiviteiten uitgebreid met een houtzagerij/houthandel, waarmee met name Evert en Willem Gerrit (overl. 24 november 1968), die inmiddels ook tot de firma was toegetreden, zich bezig gingen houden, terwijl Harmen Hendrik zich op de aannemerij concentreerde.³ Doordat in 1921 de houthandel/houtzagerij in een afzonderlijke naamloze vennootschap werd ondergebracht werden de bedrijven formeel gescheiden. Op 15 maart van dat jaar werd bij notaris Van Julsinga in Breukelen de N.V. Stoom-Houtzagerij en Houthandel, voorheen Gebrs. Hulsman opgericht, de N.V. werd gevestigd in Nieuwersluis. Behalve de drie broers Hulsman, die voor hun inbreng ieder een aantal winstbewijzen in de nieuwe N.V. kregen, werd de oprichtingsakte ook

*Evert Hulsman
(1886-1971).
(Coll. Hulsman,
RHC Vecht & Venen)*

Aangezien niemand bezwaar had kon de burgemeester de gevraagde Hinderwet-vergunning verlenen. (RHC Vecht & Venen)

ondertekend door Hendrik Jacob Doude van Troostwijk, grondeigenaar wonende te Nieuwersluis en Johannes Antonie Lantsheer, zonder beroep uit Vreeland. Evert en Willem Gerrit Hulsman werden directeur, daarnaast waren er drie commissarissen. In 1925 beëindigde Harmen Hendrik zijn bemoeienis met de N.V, Evert en Willem Gerrit bleven directeur. In de buitengewone vergadering van aandeelhouders van 28 januari werd een en ander geregeld.⁴

Vestiging in Loenersloot

Op 22 juli 1916 kochten de gebroeders Hulsman een stuk grond in Loenersloot, volgens de notariële akte gelegen tussen de Rijksstraatweg en het Merwedekanaal. Een voor hedendaagse begrippen mysterieuze plek, maar gelet op het feit dat de Binnenweg vroeger deel uitmaakte van de Rijksstraatweg en het Amsterdam-Rijnkanaal tot 1952 Merwedekanaal heette, lag dit

Cornelis Hulsman (1912-2000). (Coll. Hulsman, RHC Vecht & Venen)

perceel ongeveer waar tegenwoordig de Binnenweg op de Westkanaaldijk uitkomt. Op 7 november 1916 werd door B&W van Loenersloot vergunning verleend om daarop een houtloods met toebehoren te bouwen, hetgeen ook gebeurde. Inmiddels kwam de directie waarschijnlijk tot de overtuiging dat vestiging aan de Angstelkade bij station Nieuwersluis gunstiger was. Daar stopte ook de spoorlijn uit de richting Mijdrecht en kon ook de Angstel (Nieuwe Wetering) als laad- en losplaats kon worden gebruikt. Bovendien konden de pas aangevoerde bomen daar tijdelijk in het water gelegd worden om te ‘wateren’.⁵ Al op 18 februari 1918 werd bij de gemeente Loenen het verzoek gedaan om daar een houtzagerij te mogen bouwen, deze vergunning werd op 21 maart verleend. Het terrein in Loenersloot, waar inmiddels een houtloods en een noodwoning waren gebouwd, werd verkocht.

De eerste jaren in Nieuwersluis

De plannen van de gebroeders werden omschreven in de bouwaanvraag die zij op 18 februari 1918 indienden bij B&W van de gemeente Loenen. Het ging om een houtzagerij, die werd ondergebracht in een

open loods, verder een bergplaats, een machinekamer, een generatorkamer en een privaat. Ook van de machines waarmee zou worden gewerkt werd opgave gedaan: een zuiggasmotor, een houtgasgenerator, een horizontale raamzaaginstallatie, een cirkelzaagbank en een lintzaagbank. De omwonenden hadden geen bezwaar, zodat behalve een bouwvergunning ook een Hinderwetvergunning verleend kon worden en het bedrijf kon van start gaan.⁶

Al vanaf de aanvang was er een vrij omvangrijk personeelsbestand, dat hoofdzakelijk uit de directe omgeving werd betrokken, het zag er in 1922/1923 als volgt uit:

B. Grazell, geb. 7-12-1879, Breukelen

M. de Greef, geb. 27-5-1882,

Oud Loosdrecht

E. Hulsman, geb. 1-1-1886, Ter Aa

W.G. Hulsman, geb.19-4-1891, Breukelen

A. Kuijer, geb. 27-4-1887, Ter Aa

H. Nab, geb. 17-3-1863, Oukoop

(Loenersloot)

T. Verbrugge, geb. 21-10-1899, Breukelen

P.W. van Wageningen, geb. 17-4-1884,

Portengensebrug (Ruwiel)

H. van Well, geb. 9-4-1904, Oukoop

(Loenersloot)

S. van der Wilt, geb. 8-1-1890,

Breukelerwaard (Breukelen)

W. Zuidervaart, geb.25-2-1878, Vreeland

Van een taakverdeling is weinig bekend, de gebroeders Hulsman voerden samen de directie, Willem Gerrit als algemeen directeur en Evert als werfbaas, verder is nog bekend dat Simon van der Wilt er als slijper voor zorgde dat alle zagen steeds scherp waren. Het assortiment bestond, naast inlands hout, blijkens de melding van Hulsman in de Naamlijst voor den interlokalen telefoondienst 1928 ook uit: 'Slavonisch, Japansch en Amerikaansch Eiken.'

Het bedrijf bleek niet alleen levensvatbaar te zijn, maar ook behoorlijk te groeien. Daardoor werd het zeer gewenst dat er bij het bedrijfscomplex ook een woonhuis ge-

GEWENTE LOENEN
 Ingekomen
 den 6 SEP. 1938 *
 No. 77-499

PARKET VAN DEN
OFFICIER VAN JUSTITIE
-X-

JUSTICE, 5 September 1927

P E R S O O N L I J K .

Z E E R G E H E I M .

Geheim 37. Den Heer B U R G E M E E S T E R

te

L O E N E N .
a.d.VECHT.

Blijkens mij verstrekte inlichtingen zijn (is) in Uwe Gemeente gevestigd de (het) .volgende bedrijf(ven):

Stoomhoutzagerij v/h Gebr.Hulsman

Wen behoefte van den Heer Procureur Generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam, heb ik de eer UEDA. te verzoeken, te doen nagaan, in hoeverre in gemeld(e) bedrijf(ven) buitenlanders werkzaam zijn.

Indien zulks 't geval is, ontvang ik gaarne Uwe opgave, hoe deze zijn genaamd, waar en wanneer geboren, van welke nationaliteit, welk beroep en waar zij wonen en zoo mogelijk, wat de aanleiding was tot hun indienstneming.

De te verkrijgen gegevens gelieve U aan mij persoonlijk in te zenden.-

De Officier van Justitie,

bouwd zou worden. De verlening van de bouwvergunning door de gemeente Loenen leek op 27 oktober 1927 voorspoedig te verlopen en het zag ernaar uit dat het huis snel in gebruik genomen zou kunnen worden. Toch leek er een kink in de kabel te komen. Toen Hulsman op 29 maart 1928 aan de gemeente meldde dat het huis voor bewoning gereed was bleek de gemeente geen vergunning te kunnen verlenen om het in gebruik te nemen omdat Gedeputeerde Staten nog geen besluit had genomen ten aanzien van de in acht te nemen rooilijn. Het provinciebestuur liet op 17 april weten dat daarvan ook geen sprake zou zijn, het was van mening dat de Angstelkade geen bruikbare verkeersweg was en stelde voor een nieuwe weg door het weiland aan te leggen, waarna ten opzichte van die weg een rooilijn vastgesteld zou kunnen worden.

Ook bij het parket van de officier van justitie was het bedrijf bekend. (RHC Vecht & Venen)

*De lorries waren
populair bij de jeugd.
(Coll. Hulsman,
RHC Vecht & Venen)*

Daar voelde het polderbestuur van Holland Sticht en Voorburg helemaal niets voor, het was van mening dat de Angstelkade wel degelijk een verkeersweg was en hadden Hulsman toestemming gegeven om het huis te bouwen op de plaats waar het op dat moment stond. Het huis bleef staan waar het stond en werd door Evert als woonhuis in gebruik genomen.

Tot de Tweede Wereldoorlog

Een belangrijke technische ontwikkeling was de algehele overschakeling van het bedrijf op elektriciteit in 1930. Daarvoor werd de zuiggasmotor buiten gebruik gesteld en in plaats daarvan een leveringscontract met de Provinciale Utrechtse Electriciteits Maatschappij (P.U.E.M.) gesloten. Er volgde enig heen en weer communiceren,

*Bomen die in de
Angstel liggen
te 'wateren.'
(Coll. Hulsman,
RHC Vecht & Venen)*

elektriciteit was immers een vrij nieuw fenomeen en het gemeentebestuur wilde niet over één nacht ijs gaan. Nadat ook hier weer was gebleken dat er niemand er bezwaar tegen had werd een nieuwe Hinderwetvergunning verleend. Hoewel vergunningen door het bedrijfsleven soms als belemmeringen worden ervaren, zijn zij voor de geschiedschrijving erg nuttig. Zo kan de groei van dit bedrijf aan de hand van de door de gemeente verleende vergunningen goed gevolgd worden. Al in 1924 kwam er een houten loods bij van 30 meter lang en 18 meter breed, in 1931 werd de zagerij vergroot en uitgerust met een extra zware lintzaagmachine, in 1932 kwamen er drie houtloodsen bij en werden elf elektromotoren geplaatst, in 1933 werd er een zaagselberging geplaatst en in 1938 kwam er een droogloods bij van 28,25 bij 30 meter.⁷ Ondanks de crisisjaren waarvan in de dertiger jaren ook in Nederland sprake was, slaagde Hulsman erin het bedrijf behoorlijk uit te breiden.

De oorlogsjaren

Hoewel de gegevens zeer schaars zijn, lijkt het er op dat de positieve ontwikkeling zich ook tijdens de oorlogsjaren doorzette. Het feit dat de winstuitkering aan de aandeelhouders van 4% over 1940 tot 5% over 1945 steeg wijst daar wel op.⁸ Minstens even belangrijk is de rol die een aantal leden van de familie Hulsman en daarmee ook het bedrijf, in het verzet speelden. Evert Hulsman en zijn zoon Cornelis (27 augustus 1912- 3 augustus 2000, sectiecommandant Binnenlandse Strijdkrachten) waren lid van het verzet, dochter (Maria) Christina (1 november 1919- 22 mei 1971) was erbij betrokken als typiste en dochter Bartje Willempje (Bep, 3 mei 1927) als koerierster. Zoon (Arie) Jan (9 april 1915- 4 oktober 2005) was weliswaar geen lid van het verzet, maar haalde wel, als eenmalige verzetsdaad, in november 1944 het grootste deel van het Breukelse bevolkingsregister uit het gemeentehuis en bewaarde het thuis tot na de bevrijding.⁹

Meestal werd het risico om dit soort gevaarlijke spullen thuis op te slaan niet genomen:

Bedrijfsterrein in de jaren zestig, rechts achter de bedrijfswoning. (Coll. Hulsman, RHC Vecht & Venen)

*De aanvoer van hout.
(Coll. Hulsman,
RHC Vecht & Venen)*

na de oorlog kwamen de bevolkingsregisters van enkele plaatsen, helaas niet dat van Loenen, tevoorschijn uit de bedrijfsgebouwen van Hulsman.¹⁰ Ook de wapens, die vanaf september 1944 door de geallieerden aan de westkant van het kanaal werden gedropt om van daaruit verdeeld te worden onder de verzetsgroepen ten oosten van het kanaal, werden in de houtzagerij opgeslagen.¹¹ Op 23 april 1945 liep dat vreselijk mis, Johannes Mijwaart en Jacobus de Ronde uit Vreeland werden bij de brug over het kanaal in Nieuwersluis door de bezetters gepakt met een kar vol wapens. Zij werden

na een Duits verhoor op het voorterrein van slot Loenersloot doodgeschoten.¹² Het feit dat Hulsman vervolgens na de verhoren ongemoeid werd gelaten betekent dat beide verzetsstrijders er naar alle waarschijnlijkheid in geslaagd zijn hun mond te houden.

Na 1945

Na de oorlog ging de groei onverminderd voort, de verleende Hinderwetvergunningen vermelden: 1948: 6 elektromotoren, 1953: 2 zaagmachines, 1955: de inrichting van een bomenzagerij, 1961: de ingebruikname van een verbrandingsoven voor

*De afvoer met de
eigen dekschuit.
(Coll. Hulsman,
RHC Vecht & Venen)*

houtafval en de bouw van een verrijdbare laadbrug, 1962: De plaatsing van een elektrische loopkraan voor de op- en afslag van hout.¹³ De laatste was nodig voor de nieuwe houtloods die in 1961 gebouwd was.¹⁴ Inmiddels was er een veertigtal personeelsleden werkzaam, waarmee Hulsman in ons land tot de grotere bedrijven in deze sector behoorde. Er werd ook een eigen dekschuit aangeschaft voor de aanvoer van de bomen. Ook wat technische vernieuwing betreft was het bedrijf in Nederland toonaangevend geworden. Behalve dat er al zeer vroeg een volledig automatische zaagmachine in gebruik was, bleek dit ook toen er een wel zeer grote boom werd aangevoerd. Met een doorsnede van zo'n vier meter was deze de grootste die er tot dat moment in Nederland was gezaagd. Deze gigant was te groot om van het schip te halen, dus werd er op het schip een zaagmachine gebouwd.

De goede gang van zaken bleek ook uit de winstuitkering aan de aandeelhouders, deze was in 1949 gestegen tot 7%.¹⁵

In de loop der jaren was tropisch hard- en mahoniehout een steeds grotere plaats in het assortiment gaan innemen. Spannend

bijverschijnsel bij de aanvoer van dat hout was dat er ook wel dieren meekwamen die daarop van nature leefden. Soms werden die door de jeugd, waarvoor de boomstammen, vooral die in het water lagen, een uitdagend speelterrein vormden, gevangen. Zo vond een Aziatische gekko (een soort hagedis) een nieuwe woonplaats in het Amsterdamse Artis. Een ander, eveneens verboden, speelobject waren de lorries die op het terrein gebruikt werden. Vooral de stalen kogellagers, die door de jeugd uit de draaischijven gesloopt werden, waren erg populair.¹⁶

De samenstelling van de directie was inmiddels veranderd: Evert was uit de directie gegaan, zodat van de oprichters alleen Willem Gerrit nog in functie was als directeur.¹⁷ Ook voor hem naderde de pensioenleeftijd, in de jaren vijftig werd de leiding overgenomen door een volgende generatie. Deze bestond uit twee zonen van Willem Gerrit: Henk als algemeen directeur en Marcelis als financieel directeur en Cornelis, de oudste zoon van Evert die we hierboven al tegenkwamen, als operationeel directeur.

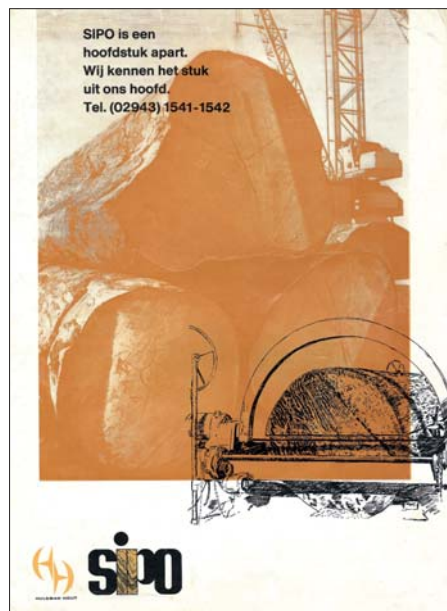

*De dienstwoning
aan de Angstelkade
(Coll. Hulsman,
RHC Vecht & Venen)*

Na de overname door Internatio werd de reclame er niet aantrekkelijker op, zoals op deze folder is te zien. (Coll. Hulsman, RHC Vecht & Venen)

Overname door Internatio Müller

Toen deze generatie een jaar of twintig later ook aan terugtreden moest gaan denken waren er van binnen de familie geen opvolgers, bovendien daalde, ten gevolge van de teruggang van de scheepsbouw waar het veel gebruikt werd, de vraag naar hardhout. De belangstelling van Internatio-Müller kwam voor de aandeelhouders/familieleden dan ook niet ongelegen.¹⁸ De centrale ligging van het 4,5 ha. grote bedrijfsterrein van Houthandel Hulsman was voor Internatio een belangrijk punt. Door toetreding zou door Hulsman gebruik gemaakt kunnen worden van de centrale mogelijkheden van financiering, marktonderzoek, voorraad- en debiteurenbeheer, etc.¹⁹ Een en ander bleek ook in de bedrijfsvoering. Zo werd de naam N.V. Houthandel en Stoomhoutzagerij v/h Gebr. Hulsman ingekort tot 'Hulsman Hout' en werd er reclame gemaakt voor het succesvolle product SIPO (mahonie). Helaas werden de hoge verwachtingen niet bewaarheid,

Internatio concentreerde zijn houtactiviteiten al snel in Dordrecht en verkocht het bedrijfsterrein in 1994 aan Conmedra uit Loenersloot.²⁰

Met dank aan dhr K. Hulsman

NOTEN:

1. Zijn echtgenote was Magdalena Stolte, die op 19 mei 1804 in Loosdrecht (dat toen ook Mijnden en Oud Over omvatte) was geboren.
2. B. Barelids, 'Timmer- en aannemingsbedrijf Hulsman sinds 1841 in Nieuwer ter Aa', in Tijdschrift Historische Kring Breukelen, 4 (1989), 3, 152-158. Aan dit artikel is ook een aantal persoonsgegevens ontleend.
3. Zo was hij samen met zijn broers betrokken bij de aankoop van terrein van de buitenplaats Quackenburg in Ter Aa op 24 juli 1917. Ook bij de verkoop van het hierna te noemen terrein in Loenersloot was Willem Gerrit als comparant vermeld (RHC Vecht en Venen, archief notaris Fikkert, Loenen, 24 juli 1917, 25 februari 1919).
4. Volmacht dd. 3 november 1925 notaris Eilard Berend van Julsinga, met wijzigingsakte statuten.
5. Vers hout werd enige tijd in het water gelegd om ongewenste stoffen eruit te laten trekken, bovendien raakte het hout daarvoor 'uitgewerkt' waardoor het beter te bewerken was.
6. De Hinderwet stelde regels omtrent bedrijfsactiviteiten die hinderlijk, gevaarlijk en/of schadelijk waren voor de omgeving of het leefmilieu. De wet is in 1993 vervangen door de Wet milieubeheer.
7. Gemeente Loenen bouwvergunning 20 augustus 1924, 12 april 1932, 16 oktober 1932, 19 december 1933, 7 oktober 1938, Hinderwetvergunning 18 mei 1932.

8. Amsterdams effectenblad 19 met 1941, Algemeen Handelsblad 21 mei 1946.
9. Henk J. van Es en Arie A. Manten, 'De verdwijning van het bevolkingsregister van Breukelen in November 1944', Tijdschrift Historische Kring Breukelen, 12 (1997), 1, 46-48.
10. Ruurd Ubels, 'Tussen 'goed' en 'fout', Vechtkroniek, 2 (april 1995), 6.
11. Nog in 1954 schijnt er op de zolder bij Hulsman een partij in de oorlog gedropte wapens gelegen te hebben, Van Es en Manten, 48.
12. Ubels, 7.
13. RHC Vecht en Venen, archief Gemeente Loenen, nadere toegangen op Hinderwetvergunningen.
14. Gemeente Stichtse Vecht, bouwvergunning 17 april 1961, 5 oktober 1961.
15. Algemeen Handelsblad 16 juni 1950.
16. Informatie L. den Hertog en P.N. van Schaik.
17. Bijvoegsel Nederlandse Staatscourant 18 mei 1951, no. 94.
18. Internatio Müller was een conglomeraat van bedrijven dat in 1970 uit een fusie was ontstaan. Ten gevolge van veel bedrijfs-overnames, waaronder ook transportbedrijf Trio, v.h. J. Mur uit Breukelen, groeide het in die tijd zeer snel.
19. NRC Handelsblad 10 oktober 1972.
20. VAR 8 september 1994, Internatio ging in 2001 onder de naam Imtech de beurs op, in 2015 volgde faillissement.

DE NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Een monument van wereldformaat

Douwe Koen

Op Open Monumentendag, 8 september j.l. werd de aftrap gegeven voor het twee jaar durende project 'Weerbaar Water'. Dit project waarin de Nieuwe Hollandse Waterlinie centraal staat is een samenwerking tussen de Historische Kringen van Loenen, Breukelen en Maarsse. Het behelst tentoonstellingen, lezingen, toneelvoorstellingen etcetera, en de publicatie van een aantal artikelen over de Waterlinie in de respectievelijke periodieken. Hierbij het inleidende artikel door de Waterlinie-expert bij uitstek, Douwe Koen, voormalig archivaris van het Utrechts Archief.

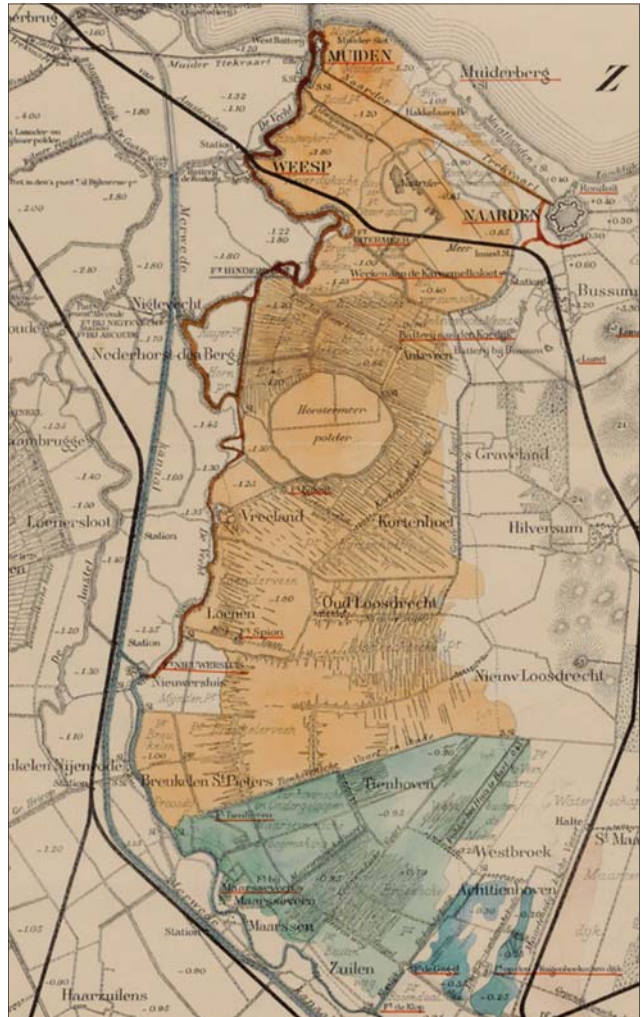
Inleiding

Een groot gedeelte van de gemeente Stichtse Vecht is gelegen in het gebied van de voormalige Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW). Deze militaire linie is aangelegd tussen 1815 en 1885 en zou - met noodzakelijke modernisering en aanpassingen - tot 1940 in functie blijven als de hoofdverdedigingslinie van Nederland. Gelegen op de scheidslijn van hoog en laag sloot de circa 85 kilometer lange linie tussen de Zuiderzee en de Biesbosch de toegang naar het westen van ons land af. Daarmee waren de grote steden, havens en industrieën beschermd tegen een aanval over land uit het oosten. De linie was de opvolger van de meer westelijk gelegen Oude Hollandse Waterlinie, die na 1815 dan ook werd opgeheven.

Zoals de naam al aangeeft was de verdediging voornamelijk gebaseerd op water als hindernis. In tijden van mobilisatie en oorlog konden grote delen van het voorgelegen liniegebied onder water worden gezet. Geheel 'waterdicht' was de linie echter niet.

Dijken, spoorlijnen, maar ook waterwegen vormden doorgangen, zogeheten accessen, die de inundatiegebieden kruisten. Voor de afsluiting daarvan werden verdedigingswerken aangelegd. Ligging, vorm en omvang werden aangepast aan het strategisch belang en het acces ter plekke. Niet alleen nieuwe verdedigingswerken werden aangelegd, maar ook oude vestingen zoals

Overzichtkaart van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

*Een mitrailleur achter
een borstwering,
1890. (Coll. J. de Zee)*

Nieuwersluis werden gemoderniseerd en in 1815 opgenomen in de nieuwe linie. De NHW is in fasen aangelegd, dit als gevolg van ontwikkelingen in de artillerietechniek. Tussen 1815 en 1824 werd als eerste de strategische stad Utrecht met zijn vele land- en waterverbindingen aan de oostzijde van een aantal forten voorzien. Ook maakte men een begin met de aanleg van het inundatiestelsel. Daarna kwam de versterking van de NHW stil te liggen door de Belgische Opstand. Na 1840 werd de versterking van de linie hervat, nu ook in andere delen van de linie, waaronder het Vechtplassengebied. Nieuw waren onder

meer de identieke forten Spion en Tienhoven, beide aangelegd in 1844-1847. Deze forten waren klein van opzet, omdat ze slechts een smal acces moesten verdedigen, dat verder geheel door inundaties zou zijn omringd. In het midden is een wachthuis met dikke muren opgenomen, die voorzien zijn van vele kanon- en gewerschietgaten; op het dak was een batterij ingericht. In het wachthuis was ruimte voor de gehele bezetting met de nodige voorzieningen, zoals logiesruimten, buskruitmagazijn, keuken, ziekenverblijf en privaten. De oude vesting Nieuwersluis kreeg binnen haar wallen in 1847 een klein afzonderlijk fort, onder meer ter bestrijking van de in 1843 geopende spoorweg Utrecht-Amsterdam. In dit fort werd een rond wachthuis met de gebruikelijke voorzieningen gebouwd.

De Vestingwet

Kort na 1860 bleek kwam het getrokken geschut in gebruik. Dit type geschut had met het gebruik van puntvormige granaten een veel groter bereik en grotere indringingsdracht. De bestaande forten moesten worden aangepast met zwaardere wallen, bomvrije kazernes voor de fortbezetting en remises voor het geschut. Ook was de bouw van aanvullende forten op zwakke punten in de linie noodzakelijk.

Ook had de mobilisatie van 1870 aangetoond, dat er niet alleen veel mankeerde aan de verdedigingswerken, maar dat de verdediging al in vreedstijd veel beter voorbereid kon worden. Mede naar aanleiding van de mobilisatie van 1870, nam het parlement in 1874 de Vestingwet aan, waarin een regeling voor het Nederlandse vestingstelsel was opgenomen. Sommige linies, afzonderlijke vestingen en forten werden opgeheven en andere gemoderniseerd, daarnaast was er wederom sprake van de aanleg van nieuwe forten. De voltooiing van de NHW kreeg prioriteit en moest binnen een termijn van acht jaar voltooid zijn, hetgeen ook is gelukt. Als uitvloeisel van de Vestingwet zijn bijv. de

*Een 12-cm kanon
op een fortwal.
(Coll. J. de Zee)*

Luchtfoto van Fort Spion na verbetering van de Bloklaan uit het zuiden, 1936. (Beeldbank Defensie)

forten Spion en Tienhoven in 1879-1880 voorzien van een verdedigbaar wachtgebouw, gelegen bij de ingang. Fort Nieuwersluis is in 1880-1882 geheel omgewerkt en Fort Maarseveen werd nieuw gebouwd in 1880-1881. De toen voltooide forten waren door middel van uitgebreide beplantingen gecamoufleerd tegen vijandelijke waarneming.

In andere opzichten kreeg de NHW eveneens versterking. Veilig gelegen achter de NHW en op loopafstand van een station werd in 1877 in Nieuwersluis een kazernecomplex voor een Pupillenschool als algemeen opleidingsinstituut van de landmacht voor jongens van 12-15 jaar gevestigd. In geval van mobilisatie konden hier gevechtstroepen worden ondergebracht.

‘Oefeningen in den Vestingoorlog’

Omstreeks 1880 werd voor elk fort een ‘Memorie van Verdediging’ samengesteld, waarin gegevens over de voorbereiding van de verdediging in brede zin waren opgenomen: de sterkte en samenstelling van de fortbezetting, de te verrichten werkzaamheden binnen en buiten het fort, de bewapening, logistiek, telegrafische verbindingen en de verzorging van gewonden en doden enzovoorts.

Door middel van kleinere en daarnaast grotere oefeningen ‘in den Vestingoorlog’ werden de troepen vertrouwd gemaakt met de specifieke verdediging van de forten en hun omgeving. In augustus-september 1883 vormde het Plassengebied het ‘strijdtoneel’ van een dergelijke oefening.

De Pupillenschool in Nieuwersluis in 1899, circa 20 jaar na de bouw. (Coll. HKGL)

De Landweer te Vreeland, ondergebracht in het logiesschip ingerichte vrachtschip 'Johanna', 1915. (Coll. W. Mooij)

De verslagen hiervan bevatten niet alleen een levendige beschrijving van de oefeningen, maar ook topografische informatie over de dorpen in het gebied.

Uiteindelijk omvatte de linie in 1885 maar liefst 50 forten, waarvan een zestal vestingen. De bewapening was gedeeltelijk permanent in artillerieloodsen op de forten

aanwezig, maar de troepen en het overige gedeelte van de bewapening moesten bij het in 'staat van verdediging' brengen van de forten uit de garnizoenen komen.

Met de invoering van de brisantgranaat na 1885 leek het lot van de traditionele forten als artilleriesteunpunt bezegeld. Tegen de uitwerking van dit type granaat met zijn 12-15 maal grotere explosieve lading waren de forten met hun wallen en bakstenen gebouwen niet bestand. Niettemin bracht de Genie kort na 1885 nog enkele verbeteringen aan, waaronder verschansingen achter de forten Spion en Tienhoven, om een vijandelijke omtrekking van de forten te bemoeilijken. Maar na 1885 werd er in gekozen voor een andere strategie. Het zwaartepunt van de verdediging verschoof van de afzonderlijke forten naar een groot aantal verspreide opstellingen voor infanterie, artillerie, munitieopslag en dergelijke in het terrein, waardoor ze minder kwetsbaar waren voor beschietingen. Uit oogpunt van geheimhouding en onderhoudskosten werd hiertoe pas overgegaan in tijd van mobilisatie, voor het eerst in de mobilisatieperiode 1914-1918 en wederom in 1939-1940. De oude forten speelden toen nog maar een beperkte rol als infanteriesteunpunt.

De in 1940 gebouwde inundatieduiker onder de Rijksstraatweg tussen de gracht van Fort Nieuwersluis en de Vecht als onderdeel van het inundatieselsel. (A.R. Visser, 2003)

De inundaties: de ruggengraat van de verdediging.

Zoals opgemerkt, was de verdediging van de NHW voor een belangrijk gedeelte gebaseerd op onderwaterzettingen als hindernis. Het laaggelegen land vormde de onderlegger voor de inundatiegebieden.

Het inunderen van het gebied tussen de Lek en Muideren was een ingewikkelde gelegenheid; het terrein tussen beide plaatsen heeft namelijk een verval van circa twee meter. Zou men het gebied bij de Lek zonder meer inunderen, dan zou het water bij Muideren zo'n twee meter hoog staan en het gebied bij de Lek nog droog zijn. Door de verdeling in vijf (later zes) inundatiekommen kon voor elke kom het gewenste waterpeil worden bereikt. Zo vormde de Tienhovensche kade de keerkade tussen de eerste en tweede inundatiekom.

Een uitgebreid stelsel van bestaande civiele en speciaal aangelegde en gebouwde militaire dijken, kaden en sluisen, duikers en coupures zorgde voor een snelle en gelijkmatige verspreiding van het water. De meest oostelijke polders werden het eerst onder water gezet om een aanval al in een vroeg stadium tegen te houden.

Erg hoog hoefde het water niet op de inundatieterreinen te staan. Een waterpeil van 30-50 cm boven het maaiveld was al voldoende om het terrein 'plas en dras' te zetten. De watergangen en oneffenheden in het maaiveld verdwenen dan onder de waterspiegel, terwijl de ondergrond veranderde in een modderige, onbegaanbare en ondoorwaadbare hindernis; niet alleen voor troepen, maar ook voor paarden en voertuigen. Snelheid was cruciaal bij het stellen van inundaties. Men moest natuurlijk wel zien te voorkomen, dat een aanval voor de linie zou komen te staan, voordat de inundaties gesteld waren. Daarom heeft de Genie het inundatiestelsel tot 1940 periodiek verbeterd.

Uiteraard was de aanwezigheid van de Loosdrechtse Plassen een groot voordeel bij de verdediging van de linie. Een groot ge-

deelte van dit liniegedeelte stond permanent onder water en door de lage ligging kon de laaggelegen Bethunepolder in zeer korte tijd worden geïnundeerd. Tegen een eventuele vijandelijke aanval met boten konden de verdedigers rond 1880 platte schuiten, bewapend met een kanon, zogeheten uitleggers inzetten. De Koninklijke Marine zorgde met kleine schepen voor patrouilles op de Vecht en het Merwedekanaal.

Een uitlegger met een 12-cm kanon, 1890. (Coll. J. de Zee)

Verboden Kringen

Voor een goede vuuruitwerking van de kanonnen en handvuurwapens uit de forten waren een vrije observatie en schootsvelden van groot belang. Daarvoor was in 1853 de Kringenwet aangenomen. Deze wet onderscheidt in de omtrek van een verdedigingswerk drie denkbeeldige zones, de zogeheten Verboden Kringen, waarbinnen allerlei beperkingen gelden met betrekking tot de bouw van opstallen en beplantingen.

Houten woningen aan de Mijndensedijk te Nieuwersluis. (A.R. Visser, 2003)

De Landweert te Loenen, ondergebracht op de boerderij Schoonoord, 1914. (Coll. Douwe Koen)

Langs de Mijndensedijk en ook op andere locaties in Nieuwersluis en daarnaast bij Fort Maarsseveen treffen we nog houten opstallen als uitvloeisel van de Kringenwet aan: woonhuizen, boerderijen en schuren. Omdat het geen echte militaire objecten betreft, zijn houten opstallen niet opgenomen in de lijst van voor te dragen objecten voor de plaatsing op de Werelderfgoedlijst. De toepassing van de Kringenwet werd in 1951 opgeschort; de wet zelf is pas in 1963 ingetrokken.

De bouw van een nieuwe schutsluis in de Maarsseveensche Vaart als onderdeel van het inundatiestelsel, 1940. (Collectie Douwe Koen)

Ruimtelijke ordening

Ook in breder verband heeft de NHW een grote invloed gehad op de ruimtelijke ordening in het grondgebied van de gemeente Stichtse Vecht. Zo gingen plannen

voor de drooglegging van het plassegebied in 1855 en 1857 in 1876-1878 en ook nog een in 1907 niet door vanwege de bezwaren van het Ministerie van Oorlog. De drooglegging zou de verdediging ernstig verzwakken. Om die verzwakking te compenseren eiste het Ministerie van Oorlog de bouw van niet minder dan vijf forten en bovendien enkele dijken en kanalen, om de polders weer snel te kunnen inunderen. Geconfronteerd met deze eisen trokken de investeerders zich terug. En dat is maar goed ook, want tegenwoordig vormen de Loosdrechtse Plassen een waardevol recreatiegebied- en natuurgebied en is belangrijk voor de winning van drinkwater. Uiteindelijk is slechts de Bethunepolder drooggelegd, maar een groot nadeel was dit niet want de laaggelegen polder kon natuurlijk in zeer korte tijd weer onder water gezet worden. Een plan voor een spoorlijn tussen Hilversum en Nieuwersluis haalde het eveneens niet; een hooggelegen spoor-dijk vormde immers een nieuw acces.

Mobilisaties

Drie maal is de NHW gemobiliseerd en werden de forten in staat van verdediging gebracht en stonden er troepen met hun bewapening paraat. Maar gelukkig kwam

het indeze linie niet tot een oorlog, hoewel het in 1940 niet veel heeft geschied.

Het zal duidelijk zijn, dat deze mobilisatieperioden hun neerslag hebben gehad op de dorpen en hun inwoners in het Plassen-gebied. Vooral de langdurige mobilisatie van 1914-1918 was ingrijpend. Toen was de 'Staat van Beleg' afgekondigd en kregen inwoners te maken met inkwartieringen, verplichte werkzaamheden, vorderingen van terreinen, paarden en allerlei materialen. De bestudering van archieven en kranten uit die periode levert veel interessante historische en wetenswaardige informatie op. Zo vernemen we bijvoorbeeld dat als gevolg van petroleumtekort de trekschuit weer in gebruik wordt genomen. Ook het verhaal van Jac. P. Thijssen, die wordt opgepakt op verdenking van spionage is typerend voor die tijd. Maar de NHW is meer dan geschiedenis alleen: de meeste objecten, zoals forten, groepsschuilplaatsen, inundatiemiddelen zijn nog terug te vinden in het landschap en dat geldt ook voor de landschapsordering. En nergens anders ook in de NHW komt het effect van een inundatie beter tot uitdrukking dan bij de Loosdrechtse Plassen.

Tezamen vormt dit militair erfgoed als onderdeel van de omvangrijke NHW een monument van formaat en wel van wereldformaat. En dat was voor de Nederlandse

regering aanleiding om de NHW voor te dragen voor plaatsing op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO. In het Statement ter aanbeveling voor de aanwijzing op de lijst worden drie belangrijke elementen genoemd: het strategisch landschap van de NHW, het watermanagementsysteem dat hiervoor wordt ingezet en de strategisch gepositioneerde militaire werken die er onlosmakelijk mee verbonden zijn. Gezien de samenhang met de Stelling van Amsterdam, die al in 1996 op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO was geplaatst, zal de NHW als een uitbreiding van deze linie worden voorgedragen voor plaatsing op deze lijst. Volgens de huidige planning zal de plaatsing in 2020 zijn beslag krijgen.

Daarmee heeft de met monumenten toch al rijk bedeelde gemeente Stichtse Vecht er een belangrijke categorie monumenten bij. Een categorie monumenten waar we als inwoners van onze gemeente trots op mogen zijn!

LITERATUUR:

Gondrie, Irma en Kathelijne, 'Nieuwe Hollandse Waterlinie levert prestatie van wereldformaat' in Tijdschrift Historische Kring Breukelen, jrg. 32, 2 (nov. 2017).

Koen, D.T., Nieuwersluis. Van Starreschans tot Strafbastion, 1998.

Thijssen, Jac. P., De Vecht, 1915.

Will, Chris, Sterk Water. De Hollandse Waterlinie, 2002.

Vernieuwing van de toegangsbrug van Fort Spion ten behoeve van het hergebruik van het fort. (A.R. Visser, 2003)

JAN WATERMAN (1857-1944)

Een opvallende Loenenaar

Wilma de Kruijter en Willem Mooij

Aan de Bredestraat in Loenen staat op nummer 4 een kleine woning met een plaatsje ervoor, waar zoals veel lezers nog weten, jarenlang de gezusters Kruiswijk hebben gewoond. Langer geleden woonde en werkte in dit huis Jan Waterman met zijn vrouw Antje en hun beide dochters. Jan Waterman (1857-1944) was een opvallende verschijning, omdat hij ten gevolge van een ziekte een been was kwijt geraakt en op een houten kunstbeen liep.

*Jan Waterman op
oudere leeftijd.
(Coll. W. Mooij)*

Jan was op 2 juli 1857 in Vreeland geboren uit het huwelijk van Hermanus Waterman (geb. 1 november 1824 te Kortenhoef), van beroep schippersknecht, en Gerritjen Gerritsen (geb. 1 september 1828). Op 27 april 1883 trouwde Jan Waterman met Antje Friskorn, ook een Vreelandse van geboorte (geb. 7 februari 1855), dochter van Fredrik Friskorn (geb. 8 juli 1818), slager, en Klaasje van Jaarsveld (geb. 8 september 1822). Antje en Jan kregen drie kinderen, twee dochters en een zoon: Gerritje (geb. 27 juni 1884), Frederik (geb. 30 april 1888) en Cornelia Klaasje (geb. 3 februari 1895).

Frederik stierf al na enkele maanden, op 13 juli 1888. Cornelia trouwde in 1921 met de bouwkundige Hendrikus Boers, later bekend geworden als gemeente-architect van Loenen. Het gezin Waterman was lid van de hervormde gemeente in Loenen.

Het pand Bredestraat 4 huurden Jan en Antje van Gerrit de Reuver. Het is bekend dat de huur in 1924 78 gulden per jaar bedroeg. De Reuver was eigenaar van de boerderij 'Vecht en Schans' aan de Mijndensedijk 53 te Nieuwersluis. Aanvankelijk was Jan Waterman knecht bij de slager J.S.C.V. Maassen, die zijn zaak had in het huidige Dorpsstraat 38. Volgens de overlevering was Waterman zijn been kwijt geraakt door koudvuur, de volksnaam voor gangreen. Jan zou bij het schaatsen in een scheur zijn gereden en als gevolg daarvan gewond zijn geraakt aan een been. Hij kreeg koudvuur in de wond (versterf van weefsel dat een koud gevoel veroorzaakt), met tot gevolg dat het betreffende been moest worden geamputeerd.

Winkeltje aan huis

Toen Jan gehandicapt was geworden, kon hij zijn werk bij slager Maassen niet meer doen en moest hij noodgedwongen met allerlei baantjes de kost verdienen: een klein winkeltje aan huis, met verkoop van o.a. petroleum, thee, koffie en pepermunt; diverse werkzaamheden voor de gemeente Loenen, zoals gietcokes tot kleinere stukken brandstof kloppen (een goedkoper soort steenkolen, restmateriaal afkomstig uit ijzergieterijen), het aanmaken van de kachels van de gemeenteschool en het schoon houden van het gymnastieklokaal aan de Bredestraat, gelegen schuin tegenover de woning van de familie Waterman. Zijn vrouw Antje waste voor gegoede mensen in het dorp, o.a. de familie Kruseman. De was werd voor het huis te drogen gehangen, zoals te zien is op de foto van de Bredestraat uit circa 1915. Het gewassen en gesteven goed (voornamelijk overhemden en boorden) werd door Jan in een rieten hengselmand bij de mensen thuisbezorgd. In het archief van de hervormde gemeente bevindt zich een aantekening dat 'het kleed bij het orgel' door Jan Waterman werd gewassen tegen betaling van fl. 1,50. Verder

was Jan zo nu en dan notaris Fikkert behulpzaam bij het nummeren van roerend goed voor een veiling.

In de notulen van B en W van 14 december 1925 lezen we dat Waterman verzocht om in aanmerking te mogen komen voor het leveren van borstels, dweilen enz. aan de gemeente. Er werd positief op zijn verzoek gereageerd. De leverantie van petroleum voor het gemeentehuis, de school enz. wordt voor het jaar 1926 gegund aan A.F. van Beem uit Loenen. Voor het jaar 1927 zou J. Waterman hiervoor weer in aanmerking komen.

Salarisverhoging

Wat leverden al deze bijbaantjes naast het winkeltje hem op? In 1901 deed Waterman een verzoek aan de gemeente om meer salaris voor het stoken van de schoolkachels. Op voorstel van de heer C. Pos werd met algemene stemmen besloten, om hem hiervoor een salaris toe te kennen van 2 gulden in de week. Over het jaar 1904 bracht het wassen van de handdoeken van de school fl. 1,50 op; het stoken van de schoolkachels leverde in twee maanden tijd in hetzelfde

De Bredestraat in Loenen rond 1915 (toen Postkantoorstraat geheten). Aan de rechterzijde zien we voor het huis van de familie Waterman een droogrek staan met wasgoed erop. (Coll. W.Mooij)

Het huis waar de familie Waterman woonde, foto genomen in 2004. (Coll. W.H. Kuiper, RHC Vecht en Venen)

jaar fl. 16,- op. In 1910 ontving Jan Waterman over de maanden januari en februari voor het stoken der kachels en het schoonhouden van het gymlokaal een vergoeding van fl. 31,50. In datzelfde jaar lag het gemiddelde inkomen per week in Nederland op fl. 7,50. Dat is beduidend meer dan Jan Waterman kreeg voor zijn gemeente-werkzaamheden. Drie jaar later kreeg Waterman voor alle werkzaamheden die hij deed in opdracht van de gemeente 130 gulden per jaar. Dat komt omgerekend neer op fl. 2,50 per week, waarbij opgemerkt moet worden dat Waterman in de vakanties waarschijnlijk niets hoefde te doen in de school. In december 1917 stuurde Jan Waterman een brief aan het gemeentebestuur, waarin hij wederom verzocht om verhoging van zijn salaris: 'De ondergetekende, Jan Waterman, nu al bijna 25 jaren belast geweest met het aanmaken en verder verzorgen van de kachels in de schoollokalen van de openbare school dezer gemeente, aan welke werkzaamheden vooral deze winter veel en zware arbeid is verbonden (een gevolg van de verstrekte brandstof, gietcokes), neemt bij deze de vrijheid met

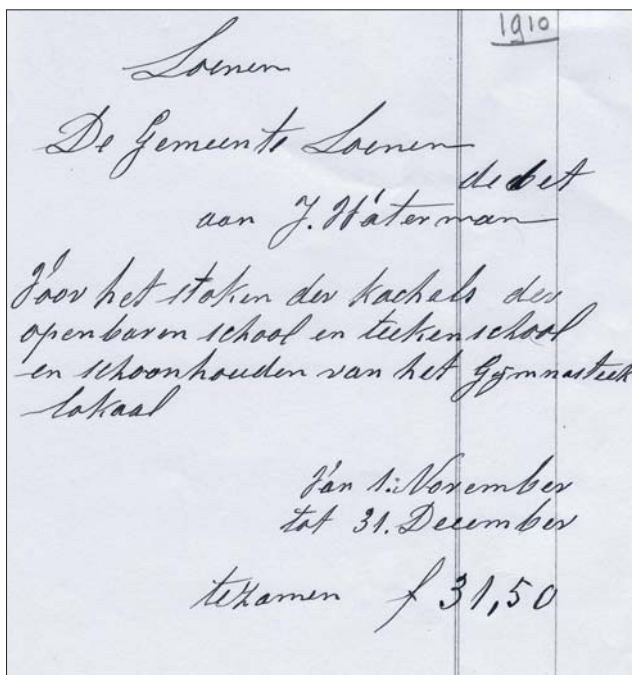
Rekening van J. Waterman voor de gemeente betreffende het stoken der kachels enz. over de maanden november en december 1910.

beleefd doch dringend verzoek tot U Ed. Achtb. te komen om eenige verhoging van zijn salaris, dat op dit ogenblik slechts twee gulden per week bedraagt. Dit salaris geniet hij nu al vanaf september 1901 en sedert heeft hij nimmer nog eenige verhoging gehad, redenen waarom hij U Ed. Achtb. beleefd verzoekt nu eenige verhoging van salaris te mogen ontvangen. In goede hope, teekent met de meeste hoogachting, Uw dw. dienaar Jan Waterman.'

Besloten werd om hem 1 gulden meer per week te geven voor het stoken van de kachels, een verhoging van 50%! Al met al was het geen vetpot dus, de overige werkzaamheden (zijn winkeltje, wasserij e.d.) waren hard nodig om de eindjes aan elkaar te knopen.

Jan Waterman overleed op 13 maart 1944, 86 jaar oud. Zijn vrouw Antje was reeds op 2 juni 1919 overleden, ze werd slechts 64 jaar.

BRONNEN:

Gemeentearchief Loenen 1819-1943, RHC Vecht en Venen, Breukelen.

AAN HET WOORD: Corrie Zehenpfenning-Kooij

Riek Arink en Anneke Binnerts

Op 17 mei 2011 hadden Riek Arink en Anneke Binnerts een gesprek met mevrouw Corrie Zehenpfenning in haar huis, Sluisje 9 te Vreeland, waar haar vader, grootvader en overgrootvader werden geboren en waar ze al een groot gedeelte van haar leven woont.¹

Corrie vertelt: Ik ben geboren op 29 januari 1945 als enig kind van Jacob Cornelis (Jaap) Kooij en Theodora Maria (Door) van Esch. Mijn vader werd geboren op 3 september 1903 in Vreeland, in dit huis. Hij overleed op 26 mei 1972. Mijn moeder werd geboren in Heusden op 15 november 1903 en overleed op 17 mei 1959. Ze is begraven op het R.K. kerkhof te Loenen-Kerklaan, mijn vader is in Vreeland begraven. Moeder was rooms-katholiek, vader Nederlands-hervormd. Het was dus een 'gemengd' huwelijk. Mijn ouders zijn in 1938 getrouwd voor de wet. In 1944, toen

mijn moeder zwanger was van mij, zijn ze voor de kerk getrouwd, in de sacristie van de R.K. kerk aan de Kerklaan. Mijn ouders waren beiden 42 jaar toen ik werd geboren. Mijn moeder liet me binnen drie dagen dopen in het R.K. Ziekenhuis in Hilversum waar ze van me was bevallen. Ze was bang dat de protestantse familie van mijn vader de vingers naar me uit zouden steken. Toen ik wat ouder werd zei die familie: "nu moet ze gedoopt worden", maar dat was niet meer aan de orde. Mijn vader was groentehandelaar. We hadden de winkel in Vreeland, op Sofia's Hoeve aan de Lindengracht. Mijn vader is de winkel begonnen in 1936 en toen het woonhuis naast de winkel vrijkwam zijn ze getrouwd.

Jeugd in Vreeland

Mijn moeder had multiple sclerose: ik heb haar nooit zien lopen. We hadden altijd een gezinshulp in huis. Ik ging naar de kleuterschool aan de Voorstraat, daarna naar de Openbare Lagere School. Deze school was toen nog onder in het gemeentehuis gevestigd; het laatste jaar verhuisden we naar

*Huwelijk ouders
Kooij in 1938.*

De grootouders Kooij.

Corry als klein meisje.

de nieuwe school. Vervolgens ging ik naar de huishoudschool in Loenen. Daar volgde ik de opleiding voor kleuterhulp. Het laatste jaar liep ik stage bij mevrouw Van Voorden. Ik was er 's morgens en zorgde voor de kinderen; 's middags ging ik naar school. Een paar weken voor het eindexamen stierf mijn moeder en moest ik thuiskomen. Ik heb het diploma nooit behaald. Ik heb veel van mijn moeder geleerd. Ondanks haar zware ziekte was zij altijd vrolijk; er waren vaak mensen over de vloer en er werd veel gelachen. Mijn moeder lag

Corry met blokken.

op bed bij het raam. Zij zag de respectievelijke dominees uit die tijd letterlijk voorbijgaan. Er werd altijd gezwaaid en soms een praatje gemaakt. Vooral met dominee H.J. Smalbrugge had moeder een heel goede band. Tegen het eind van haar leven was hij veel bij haar. Toen moeder stierf moest er een R.K. requiemmis worden opgedragen, maar de helft van de familie was hervormd. Ds. Smalbrugge zei: "ik kom naar de mis, komen jullie dan aanstaande zondag de rouw hier in de N.H. kerk brengen." Dat was belangrijk voor ons, de familie van vaderskant heeft een langdurige geschiedenis met de kerk in Vreeland.

Zoals ik al vertelde moest ik na het overlijden van mijn moeder thuiskomen om te helpen, de gezinshulpen waren er niet meer. Ik kon het helemaal niet aan en mijn vader ook niet. In 1960 heeft hij de zaak van de hand gedaan. Hij kreeg toen het aanbod om nachtportier te worden bij Van Leers Vatenfabriek. Dat was voor hem een geschenk uit de hemel. Hij had opeens een vast inkomen, hij dacht dat hij miljonair was geworden. Het enige punt was dat ik als 15-jarig meisje niet alleen thuis kon blijven. Ik ben toen in huis gegaan bij mijn tantes, die na het overlijden van mijn oma boven café Noord-Brabant zijn blijven wonen. Mijn grootouders van moeders kant zijn vanuit Noord-Brabant naar Vreeland 'geëmigreerd'. Er heerste veel werkeloosheid in Brabant en mijn opa en zijn broer gingen hier werken bij Van den Bergh & Jurgens, het latere Van Leer. Toen mijn opa ziek werd pachtte oma een café in het dorp, dat ze runde met haar dochters; ze noemde het café 'Noord-Brabant'.

Groenteman Piet Slot heeft de klandizie van mijn vader overgenomen. In die tijd is mijn vader in het huis Sluisje no. 7, hiernaast, gaan wonen.

Ik ben toen gaan werken in Hilversum, bij de firma Sträter op de Vaartweg. Zij maakten kerkgewaden, daar heb ik een opleiding gehad voor naaister/borduurstster. Als er een priester naar de missie ging werd er

op het kazuifel eenvoudig een kruis gestikt van bias-band. Kwam er een order van de St. Vituskerk in Hilversum, dan was geld geen probleem en werd het mooiste van het mooiste materiaal gebruikt. Daar heb ik me vaak kwaad over gemaakt. Er werd ook borduurwerk voor het koningshuis gemaakt. Tot m'n trouwen heb ik bij de fa. Sträter gewerkt.

Huwelijk en gezin.

Mijn man, Antonius Matias Zehnpfening, werd op 29 november 1940 in Beesd geboren. We leerden elkaar leren kennen bij dansschool Jansen in Utrecht. Hij had een opleiding als bloemist op de tuinbouwschool en werkte in Vleuten op een handelskwekerij. De grootvader van mijn man kwam in de crisisjaren uit Duitsland naar Vinkeveen om riet te snijden. Hij trouwde met een meisje uit Abcoude. De naam was oorspronkelijk Zehnpfennig (tien pfennig), maar door een fout van een ambtenaar van de burgerlijke stand slopen er een extra 'e' en een 'n' in.

We zijn in 1965 getrouwd. Mijn man werkte toen in de tuinen van de Willem Arntz-hoeve, psychiatrische inrichting in Den Dolder. Er kwam daar op het terrein een bedrijfswoning vrij. Alhoewel mijn man gespecialiseerd was in bloemsierkunst, zag men daar meer in hem. Hij volgde een opleiding arbeidstherapie psychiatrie en werkte vervolgens gedurende veertig jaar als hoofd van de bloementuin én als arbeidstherapeut met de patiënten in de tuin. Zo sneed het mes aan twee kanten. Ook ik volgde daar intern een opleiding.

Na het overlijden van mijn vader in 1972 verhuisde mijn tante, die ongetrouwd was en in het grote huis op no. 9 woonde, naar hiernaast: het huisje van mijn vader, op no.7. Het 'grote huis', waar wij nu wonen, kwam dus leeg te staan. Hierachter is een stuk grond van een hectare, en dat betekent veel onderhoud; tante kon dat niet meer aan. Wij waren de enigen die voor haar zorgden en het gevolg was dat wij ieder weekend hier naar toe kwamen, mijn man hield de tuin en het land bij en we gebruikten dit pand als weekendhuis. Toen tante stierf zijn wij definitief hier in Vreeland gaan wonen. Mijn man zag aanvankelijk

Corrie met haar vader.

Corrie met haar moeder.

*Aan het Sluisje met
tante Antje.*

erg tegen dat heen- en weerreizen naar en van Den Dolder op, maar dat viel uiteindelijk erg mee.

Inmiddels was in 1970 onze zoon Casper geboren. Ik moest toen ophouden met mijn werk op de Willem Arntzhoeve. Ik ben een opleiding modevakschool gaan volgen; werd eerst coupeuse en vervolgens lerares. Ik kon helaas geen les geven omdat ik een vreselijke chaoot ben. Op praktijkgebied kon ik alles, maar voor het lesgeven ontbrak 't me aan geduld. Toen ben ik voor mezelf begonnen, met klanten aan huis.

*Huwelijk
Ton Zehenpfering
en Corry Kooij.*

Onze zoon liep bij de geboorte een kleine hersenbeschadiging op. Hij heeft op de Lomschool gezeten en dat ging geweldig. Hij was een enorm buitenmens en wilde in de natuur en met planten en bloemen werken. Hij ging na de Lomschool in Houten naar de hoveniersvakschool en behaalde er z'n diploma. Daarna kwam een vervolgopleiding. Op zijn 25ste was hij klaar. Uiteindelijk kreeg hij bij de gemeente Loenen een baan. Het eerste jaar was 't erg moeilijk voor hem, maar hij werkte zich er bovenop. Hij was gek met burgemeester Boevée en had met gemeentesecretaris Leunenberg een heel speciale band. De laatste jaren had hij er een geweldig leven.

Casper was een echt natuurmens en was altijd buiten. Hij viste graag. Op 9 mei 2000 kreeg hij waarschijnlijk een hartstilstand, overleed en kwam achter ons huis aan De Wijde Blik in het water terecht. Casper heeft een grootse begrafenis gehad. Zijn collega's droegen hem; er was een immense zee van bloemen. We moesten hem afstaan, maar hebben prachtige jaren met hem gehad. We zijn dankbaar dat we dit kind hebben gehad.

Tegenwoordig

Ik doe nu vrijwilligerswerk. Ik was acht jaar secretaresse van de Zonnebloem, ben bestuurslid bij de ANBO en zat 26 jaar in

de vrouwendienst van de Nederlands-her-
vormde gemeente.

Er is veel veranderd in het dorp. Vroeger

was er veel meer saamhorigheid. Mijn
moeder heeft bijvoorbeeld destijds een te-
levisietoestel van het dorp gekregen, er was
een inzameling voor gehouden. En dokter
Hamming, die altijd op z'n brommertje
naar de patiënten reed, kreeg van de inwo-
ners van het dorp een Volkswagen. Er was
brand geweest in een huis aan de Boter-
weg, de mensen waren niet verzekerd; ook
hier werd een inzameling voor gehouden.
Vreeland is veel zakelijker geworden nu.

*Casper, de zoon
van Corry en Ton.*

Toch heb ik op de laatste Koninginnedag
gemerkt dat er iets terugkomt van de oude
gemeenschapszin. De jonge generatie start
het weer op en we moeten ze een kans
geven. De dorpsraad geeft hier een goede
impuls aan. Ja, en dan de middenstand. De
winkels zijn bijna allemaal weg; gelukkig
hebben we onze supermarkt nog. Vroeger
waren er veel winkels in het dorp. Nu vech-
ten we er voor dat de pinautomaat in het
dorp blijft, vooral voor de oudere mensen.²

*Corrie met enkele door
haar geborduurde
kanskleden.*

NOTEN:

1. Het interview stamt uit 2011.
2. Dit is helaas niet gelukt, de bank-pinautomaat is in dat-
zelfde jaar verdwenen uit het dorp.

*Ton en Corrie
Zehenpfenning-Kooij
in 2011.*

MIJN VROEGSTE JEUGDHERINNERINGEN AAN NIGTEVECHT

Dat andere 'Dorp aan de Rivier'

Hans van Schooten

Anton Coolen beschreef in zijn roman 'Dorp aan de Rivier' op meesterlijke wijze het dorpie Lith aan de Oude Maas. Maar zo zijn er nog meer rivieren met nog meer dorpen. Een van die dorpen is Nigtevecht, liggend aan de rivier de Vecht. En niet alleen aan de rivier de Vecht maar ook aan een enorm kanaal, het Amsterdam-Rijnkanaal, vroeger het Merwedekanaal. Het is mijn geboortedorp.

Inleiding:

Ik vind het erg leuk en voel mij zeer vereerd om vanuit mijn prilste herinneringen in dit artikel iets te vertellen over mijn peutertijd in Nigtevecht. Herinneringen vervagen vaak, hopelijk benaderen ze een beetje de werkelijkheid. Uit aantekeningen op brieven en op de achterkanten van oude foto's uit ons familiearchief kon ik diverse gegevens afleiden zoals namen en datums. Navraag bij familie gaf veel verhelderende inzichten. De hulp van het Regionaal His-

torisch Centrum Vecht en Venen in Weesp en Breukelen bleek van grote waarde.

Ik ben in 1944 in Nigtevecht geboren. Het lijkt mij daarom logisch om eerst in grote lijnen een beeld te schetsen van de toenmalige familiesituatie. De jaren 1944 en 1945 werden getekend door de bezetting door de Duitsers en de Hongerwinter, ook Nigtevecht ontkwam niet aan deze ontberingen. Op het dorp kende iedereen iedereen. Voor mij betekende dat allemaal ooms en tantes. Voor zover ik nog namen weet zal ik daar op ingaan in dit stukje.

*Opa en oma De Bakker -
Groeneveld, ca. 1912.*

*De sluis- en brugwach-
ters voor het huis Sluis
1938-'39.*

Na de bevrijding kreeg mijn vader al snel een baan in Hilversum. Toen wij daar gingen wonen was het uit met het leuke leven in Nigtevecht. Maar gelukkig kwam ik er nog vaak. Vakanties betekende logeren bij opa en oma in Nigtevecht en ook tussendoor gingen we vaak naar het dorp.

Voorgeschiedenis van de familie:

Mijn oma, Geertruida Groeneveld (1885-1951), was geboren in Wijk bij Duurstede. Zij was in betrekking in Weesp toen ze mijn opa, Gerardus Cornelis de Bakker (1881-1962), ontmoette. Hij was geboren in Hellendoorn en toentertijd werkzaam aan het stoomgeemaal bij Weesp. Zij trouwden toen hij een vaste baan kon krijgen bij Rijkswaterstaat als 'brug -en sluiswachter' in Nigtevecht.

Ze gingen wonen in het huis bij de Grote- en de kleine sluis waar ook de familie Van de Werke woonde. Het salaris was karig maar ze hadden een grote eigen tuin waar alle groenten en fruit werd verbouwd. Ook de woning was vrij van huur en onderhoud. Na enige tijd kreeg hij er een baantje bij als 'kantonnier'. Dat hield in dat hij een gedeelte van de Kanaaldijk-Oost moest verzorgen.

Opa en Oma kregen drie kinderen: Johannes (1912-1993), oom Jan die emigreerde en in de Verenigde Staten ging wonen; Hendrika Lena (1914-2008) zij werd later mijn moeder en Johanna Maria Agnita (1918-2009) later mijn lieve tante Rietje.

In de tuin van Sluis 38, ca. 1937.

Hendrika Lena, mijn moeder dus, ontmoette mijn vader, Johannes van Schooten (1917-2001), in de Tweede wereldoorlog. Hij kwam uit Den Haag. Zijn mobilisatiebestemming was Nigtevecht, een dorpje waar hij waarschijnlijk nog nooit van gehoord had. Hij werd ingedeeld in een peloton van het Regiment Genietroepen en ingekwartierd in de boerderij van Vendrig. Hun missie was om met een reusachtig zoeklicht vijandige vliegtuigen in de stralenbundel vangen. Het elders opgestelde luchtdoelgeschut kon daardoor gericht schieten op de vliegtuigen. Volgens de verhalen zou menig Messerschmitt-piloot het niet naverteld hebben. De soldaten werden gastvrij ontvangen in het dorp. Al snel werd de oude bewaarschool omgetoverd in een Militair Tehuis waar zij zich in alle rust konden ontspannen. Zoals te verwachten trokken de meisjes van Nigtevecht de aandacht van de jonge soldaten. Het verhaal laat zichzelf vertellen. Jan van Schooten en Rika de Bakker zagen wel wat in elkaar en raakten smoorverliefd. Na de capitulatie bleef hij op Sluis 38 hangen en zij verbonden zich op 19 augustus 1942 in Nigtevecht in de echt. Voor de wet trouwden zij op het

De sluis- en brugwachters aan het werk bij de Sluis.

*De klas van meester Pot
24-4-1929.*

*Juf de Haan
23-12-1925.*

gemeentehuis bij ambtenaar der burgerlijke stand dhr. Hennipman en ze lieten hun huwelijk inzeggen door ds. J. Swijnenburg in de Nederlands Hervormde kerk. Op 21 juni 1944 werd ik in Nigtevecht ter wereld geholpen door de aimabele huisarts dokter van Herwaarden.

Prille eerste jaren in Nigtevecht:

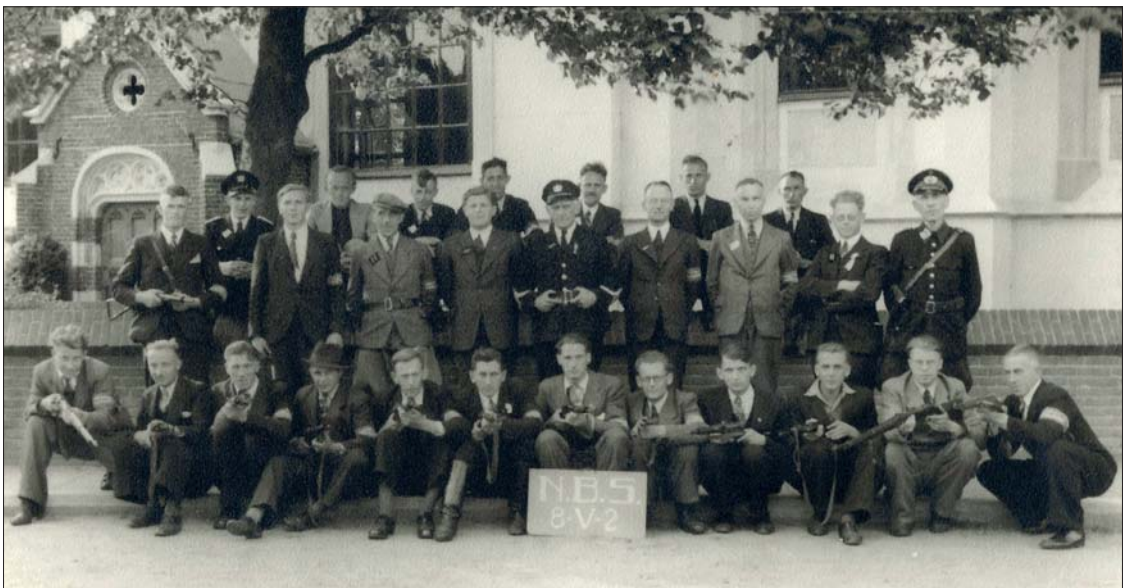
Mijn prilste herinneringen zijn geen echte herinneringen. Het zijn steeds hernieuwde verhalen, eigenlijk meer anekdotes, die je bijna als herinneringen gaat beschouwen. Zo raakten mijn moeder, haar broer en zus nooit uitgepraat over hun lagere schooltijd.

De Nederlandse Binnelandse Strijdkracht (NBS), het zogenaemde 'Ondergrondse' verzet, na de bevrijding.

Ze leerden relatief veel op de dorpschool van Meester Pot. Die onderwijzer moest soms voor meerdere klasjes tegelijkertijd staan. Meester Pot werd op handen gedragen. Hij leerde de kinderen van alles en demonstreerde ook de modernste technische ontwikkelingen zoals radio, telefoon en de grammofoon. Als er teveel kinderen waren kreeg meester Pot assistentie van juf de Haan.

De Hongerwinter van 1944-1945 ging niet aan Nigtevecht voorbij maar echt honger werd er niet geleden. Er was altijd wel wat te halen bij de boeren in de buurt. Wel gaven we voedingsmiddelen aan mensen uit de stad. De familie uit den Haag kwam op de fiets met houten banden helemaal naar Nigtevecht om wat te eten te halen. Tante Rietje bracht voedsel naar een uitgehongerde familie in Hilversum.

In de moestuin werd ook tabak verbouwd, trots noemden ze dat 'Eigen Teelt', ze lieten de tabaksbaden fermenteren in het schuurtje voor het huis. Opa rookte het in zijn pijp en hij pruimde het goedje. Soms kreeg de pruim even rust en werd in de sponning van een raam gelegd om daarna wederom tot genot te dienen. Oom Piet, de man van Tante Rietje, pikte die rustende pruimen in en draaide daar weer sigaretjes van. En opa maar zoeken naar zijn pruim.

Evenals de meeste jonge mannen van het dorp had mijn vader zich aangesloten bij het verzet, de 'ondergrondse' zoals dat genoemd werd. Ze hielden de Duitse acties in de gaten. Het werk bestond uit het maken van notities en schetsen. Ook voerden ze koeriersdiensten uit en maakten geheime bergplaatsen voor wapens en munitie. Sommigen onder hen beschikten over een wapen, een stengun, maar er is bijna nooit geschoten.

Oom Jan was een echte verzetsstrijder, hij sloot zich aan bij de 'Vreelandse groep' van de Binnenlandse Strijdkrachten waar ook de later bekende gynaecoloog prof. Ary Haspels deel van uitmaakte. Voor zijn werk in het verzet ontving oom Jan in 1984 het Verzetshedenkingskruis. Na de bevrijding moest alles weer normaal worden, de wapens moesten worden ingeleverd en er moesten weer banen gevonden worden.

Ooms en tantes in Nigtevecht:

De eerste bewuste herinneringen alhoewel vaag, zijn die van na de bezettingsjaren

toen ik ongeveer een à twee jaar was. Het was erg leuk om met opa in de tuin te zijn, de kippen te voeren, boontjes te plukken en frambozen en bessen zoveel als je maar wilde. Met mijn kleine kruiwagentje beladen met appels, peren, komkommers en augurken sjuowde ik over de tuinpadjes naar de keuken alwaar het ooft liefdevol ontvangen werd door oma en tante Rietje die het in weckflessen opsloegen voor de winter.

Na de pensionering van opa in 1946 konden ze niet meer in de dienstwoning aan de sluis blijven wonen. Ze kregen een huis toegewezen aan de Dorpsstraat op nummer 89. Dat wil zeggen tot 1950, toen woonden ze ineens op nummer 15 en tegenwoordig is het nummer 31. Niet dat er zoveel verhuisd werd, alleen de Nigtevechtse huisnummers zijn een paar maal veranderd. Het huis aan de sluis had als adres Sluis 38-39. Tegenwoordig is het Kanaaldijk - Oost 5.

Het huis aan de sluis was gesplitst zodat er twee gezinnen konden wonen. Opa en oma woonden in het voorhuis, in het achterhuis woonde de familie van de Werke. Buren eigenlijk maar ook vrienden. Voor mij waren het oom en tante van de Werke.

Met opa in de tuin.

De eerste stapjes.

Oom en tante Verheul
en mevr. Ten Brink.

Tante Maddy en
tante Rietje.

Zo had ik ook een oom en tante Petrus, tante Petrus was een lieve zorgzame vrouw en haar man ging altijd pom-pom-pom zingend door het dorp. Hij was wethouder voor de PvdA en liet zich stevig horen in de gemeenteraad.

En dan had je oom Arie van de Meent die mank was en met 'veters en band' liep. Hij was altijd welkom voor een kopje koffie. Neeltje Meent heette eigenlijk ook 'van de' maar iedereen noemde haar Neeltje Meent. Ze was kort en had een hoge rug. Ze was sterk bevriend met mijn moeder. Het was een ontzettend lieve en hartelijke vrouw.

Oom Henk de Haan had een kruidenierswinkel. Hij kwam wekelijks de boodschappen opnemen en bezorgde ze thuis. Ondanks deze service liep iedereen zijn winkel plat omdat ze altijd weer iets vergeeten waren maar vooral omdat het zo gezellig was.

Dorpsstraat 98.

Oom Andries Verheul en tante Jo Verheul-van Groen hadden een winkel- woonhuis annex werkplaats in elektrische apparatuur. Dat waren radio's, telefoons, lampen, huisbellen etc. Ook legde hij elektrische leidingen aan. Er waren nog geen wasmachines en ook geen televisie laat staan een computer. Het was feest als we bij hem in de werkplaats mochten spelen met batterijtjes en lampjes en soms een belletje. Allerbeste herinneringen aan hen.

Tegenover Verheul had je bakker Den Hertog. Elke dag ging oma of tante Rietje daar vers brood halen en soms mocht ik mee. Altijd goed voor een koekje.

Tegenover het huis in de Dorpsstraat was een slagerij. Oom en tante Broekhuizen leidden de slagerij en de winkel. Tante Rietje deed daar een paar keer per week de huishouding. Ze had er een 'dienstje' zoals dat vroeger heette (ook mijn moeder had zo'n 'dienstje' bij de oude mevrouw ten Brink). De familie Broekhuizen had een mooie tuin met een prieel. Oom Broekhuizen had een auto, een T-Ford. Als die van stal gehaald werd zat de hele buurt voor de ramen. Alleen de dokter had een auto en er was slechts één taxi op het dorp.

VOOR FIJNE
AMANDELKOEKJES
EN **TAARTGEBAK**
IS UW ADRES
G. DEN HERTOG
NIGTEVECHT

L. Aaftink, Mr. Smid, Nigtevecht
AGENT DER
Gazelle- en Magneet-Rijwielen

---

10. Voordracht door Ds. G. VAN VELDHIJZEN
11. Voordracht van den heer N. DOLMAN
12. Sluiting door den heer G. H. RENSENBRINK,
Voorzitter der Knapenvereniging.

<p style="text-align: center;">HET ADRES voor droge Sigaren en Sigaretten is H. W. TE GUSSINKLO KAPPER Ruime sortering Parfumeriën en Toilet-artikelen Scherp concurrerende prijzen</p>	<p style="text-align: center;">A. VAN GROEN NIGTEVECHT</p> <p style="text-align: center;">Handel in Manufacturen</p> <p>Bedden — Dekens Tapijt en Vloerzeilen Loopers, enz. enz.</p>
---	---

Dokter van Herwaarden was de steun en toeverlaat in het dorp. Hij werd op handen gedragen. Het was een statige en strenge man maar wat had hij een liefde voor zijn patiënten. Hij heeft mij ter wereld geholpen in 1944. Zijn vrouw beheerde de apo-

ELECTRO EN RADIO

Algemeen wisselstroom toestel direct op lichtnet aan te sluiten. Geen losse spoelen of batterijen. Met Philips lampen. Prijs compleet **f147.60**

Aanbevelend. Technisch Installatie-Bureau
NIGTEVECHT A. VERHEUL ABOUDE

<p>In het van ouds bekende adres voor Tabak, Sigaren en Sigaretten vindt de meest vervaarde rooker toch weer altijd iets nieuws. Zoo juist ontvangen een pracht-sorteering HOUTEN TABAKSPIJPEN. Aanbevelend. Joh. P. de Haan</p>	<p style="text-align: center;">G. TEN BRINK Agentschap Firma PALTHE</p> <p>Vitrages, Linoleums Vloerkeleden - enz.</p>
---	--

<p style="text-align: center;">RUND-, KALFS- EN VARKENSLAGERIJ</p> <p style="text-align: center;">Fijne Vleeschwaren Aanbevelend. A. Broekhuizen Telefoon nr. 1</p>	<p style="text-align: center;">B. MOOIWEER Handel in Manufacturen</p> <p style="text-align: center;">Balatum-vloerzeil 1.83 c.M. breed f119 per el — — — Werkmanskleding</p>
---	--

theek. Mijn moeder had een 'dienstje' bij de dokter en mocht zijn auto poetsen. Na verloop van tijd mocht ze mevrouw assisteren in de apotheek. Ze was daar erg trots op. Dokter van Herwaarden is in 1947 geneesheer- directeur geworden van het ziekenhuis in Almelo.

En dan was daar ome Tijn, de kluizenaar. Hij reviseerde scheepsmotoren. Hij had een huisje met een werkplaats met uitzicht op de Vecht. Wij kinderen mochten er liever niet komen want Tijn was een vieze man. Oh nee hoor, hij zat niet aan je maar hij was vies, hij stonk want hij waste zich nooit, hij had altijd dezelfde kleren aan en maakte nooit schoon in zijn huisje. De troep lag hoog opgestapeld. Maar het was zo'n aardige man. Als je dan toch bij hem kwam liet hij altijd iets zien wat kon draaien of kon sputteren. Of je mocht in z'n albums kijken, zijn vele poezen aaien of zijn postzegels zien. Hij heette eigenlijk Charley Timperley en hij was een Engelsman die in de jaren '30 in Nederland was neergestreken. Naast het huis in de Dorpsstraat woonde de smid, oom Aaftink. Je zag hem niet vaak want hij was altijd erg druk maar je kon zo zijn werkplaats binnenlopen en kijken naar zijn smidsvuur.

Bij de molen, de Garstenmolen, hoorde een huis en daar woonde ene tante Teunie Koster. Zij was gescheiden en woonde daar met haar dochtertje. Het was geweldig om rond zo'n molen te spelen.

Als opa te laat was naar de zin van oma en tante Rietje hoorde ik hen mopperen: "Oh, die zit natuurlijk weer in het café van Mooiweer". Als peuter wist ik niet wat dat was, een café. Pas veel later begreep ik het pleziertje van opa. Als hij was wezen visen en hij had een mooie vangst dan wipte hij even langs bij Teunis Mooiweer, dat was vlakbij zijn visstek aan de Vreelandse weg. In ruil voor een mooie grote karper of snoek kreeg hij een paar neutjes. Hij gaf niet alles af want hij kwam toch met wat vis thuis, maar aan de late kant, z'n borreltje thuis kon hij dan wel vergeten.

De Middenstand van Nigtevecht (advertenties)

Sluis- en bruggen complex Nigtevecht rond 1938.

Je kon over het Jaagpad langs de slagerij van Broekhuizen bij de oever van de Vecht komen. Mijn vader deed dat soms met mij.

en koeien kijken in de stal als het winter was. Meestal zaten we onder de modder maar ondanks het gemopper was het ons alles waard. Tante Maddy was een schat. Ze kwam uit Zeeland en heette van zichzelf Stoutjesdijk. Ze was hartsvriendin met ma en tante Rietje. Oom Arie was een belangrijk man. Naast boer was hij ook gemeenteraadslid en later wethouder. Ook had hij bestuursfuncties bij de Coöperatieve Melk Centrale (CMC), was voorzitter van het Waterschap Garsten- en Hoeker polders en Kerkvoogd van de Nederlands Hervormde Kerk te Nigtevecht.

Op een dag stonden we weer bij die oever en zagen een klein motorbootje voorbij komen. Pa zette zijn handen aan zijn mond en brulde: "Paanakker!" Het bootje keerde en kwam langs. Aan het stuurwiel zat agent van de waterpolitie Paanakker. "Dag Jan, zin in een boottochtje? Komen jullie maar aan boord." Nooit heb ik meer genoten van een tochtje over de Vecht als toen in dat dienstbootje.

Oom Arie kon boeiend vertellen over de geschiedenis van Nigtevecht zoals de brandschatting door de Fransen in 1672, de terreur van de Pruisen in 1787, de vele overstromingen, de moord op de Bruin en de kwestie Klein Muiden.

Tja, Na deze herinneringen en anekdotes wil ik het hierbij laten. Het schrijven van dit artikel heeft mij weer helemaal teruggebracht in de Nigtevechtse sferen in vroeger tijden. Het was voor mij een groot genoegen.

Aan de Vreelandse weg nummer 8 (na 1950 nummer 24 en nu nummer 30) lag 'Vredelust', een kapitale boerderij waar de familie de Groot woonde. Oom Arie en Tante Maddy. Feest als we mee mochten als ma en tante Rietje daar op visite gingen. Ravotten in de hooiberg, slootje springen, meerijden op de tractor, boompjeklimmen

Bronnen:

- Fenna Brouwer, 'De geschiedenis van de gemeente Loenen', pag. 16 t/m pag. 19, Tussen Vecht en Eem, 22e jrg. Nr. 1 - 2, mei 2004.
- E. Munnig Schmidt en A.J.A.M. Lisman, 'Plaatsen aan de Vecht en de Angstel', 1982.
- J.W. Verburgt, 'Nigtevecht, plaatselijke en kerkelijke Geschiedenis', Uitgave: 1911, L. Masselink, Utrecht.
- Fred Vogelzang (red.), 'Petersburg, Roem der Hoven' 2017, Nederlandse Kastelenstichting.
- H. Uden Masman, 'De Vechtstreek van Utrecht tot Muiden', 1948,

Briefhoofden van Slagerij Broekhuizen, Kruidenier Henk de Haan en Elektrotechnisch bureau A. Verheul.

Met dank aan Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen. Alle afbeeldingen ©Familiearchief van Schooten-de Bakker.

Dorpsstraat 31 in Loenen

IN ERE HERSTELD

Juliette Jonker-Duynstee en Willem Mooij

In augustus j.l. kwam een einde aan een maandenlange grootscheepse restauratie en renovatie van Dorpsstraat 31 in Loenen, bij veel mensen bekend als het woon/winkelpand van de fotografen Lamme en later Blom. De nieuwe eigenaren hebben in samenwerking met Bertus en Teus Verwoerd een enorme klus geklaard en het 18de-eeuwse aanzien van de Dorpsstraat in ere hersteld. Nu is er op de begane grond de winkel Scharlei, op de bovenverdiepingen zijn twee appartementen gerealiseerd. Wat is de geschiedenis van dit pand, dat nu weer eeuwen mee kan? Willem Mooij deed uitgebreid archiefonderzoek, waardoor dit verhaal mede gecreëerd kon worden.

Op de oudste kaart van Loenen uit circa 1650 zien we aan de westkant van de Dorpsstraat tussen de Bredestraat en het huidige Kronenburger laantje een aantal huizen staan, vermoedelijk ook op de plek van nummer 31, al is een exacte locatietoetschrijving lastig te maken omdat er in de loop van de tijd veel huizen tussen en bij zijn gebouwd. Dat er in die tijd sprake was van enige vorm van bebouwing is vrijwel zeker.

Barent Roemer - tot 1748 en zijn weduwe Femmetje Riedeman - tot 1770

Detail van de Nieuwe kaart van kaart van C.C. van Bloemswaardt, 1726.

De oudst bekende eigenaar van het huidige Dorpsstraat 31 tot nu toe is Barent Roemer. Hij was getrouwd met Femmetje Riedeman. In zijn testament, d.d. 31 oktober 1748, wordt het huis vermeld. Na zijn overlijden hertrouwt Femmetje met Hermanus Hofman. Het huis blijft tot haar overlijden in haar bezit. Haar man, nu weduwnaar, is hierna de gemachtigde die op 28 februari 1770 via de Amsterdamse makelaar Reijnier Pieter Schonegevel, "een huis en erve zijnde twee woningen onder één dak, daar de roemer in de gevel staat" verkoopt.

Detail van de Topografische Atlas uit circa 1650. (Coll. RAU)

Voorbeeld van een gevelsteen met Roemer, nu aangebracht aan de zijgevel van het Rijksmuseum. Wellicht heeft een soortgelijke steen de gevel van Dorpsstraat 31 gesierd.

Aangezien er in die tijd nog geen sprake was van huisnummering, werden huizen vaak aangeduid met uithangborden of gevelstenen die refereerden naar de eigenaar. In dit geval dus een roemer. Vermoedelijk was hier een glas afgebeeld, want in die dagen was een roemer een veel gebruikt drinkglas, een groen Rijnwijnglas met noppen op de stam, zodat het glas niet zo makkelijk uit vette handen kon glijden -men at vaak met de handen in die tijd-.

Gewassen tekening van P.J. Lutgers, De Dorpsstraat in 1857 met links nr. 29-31.

(Part. Coll.)

foto door Ruud Taal

Dirk van Weesenbeek - 1770-1819

Dirk van Weesenbeek wordt de nieuwe ei-

genaar voor 2000 gulden. Schout en schepenen van Nieuwersluis melden de koop in een acte d.d. 12 mei 1770, opgemaakt in het Rechthuis van Loenen-Nieuwersluis.

Kennelijk verbouwt Van Weesenbeek het huis, want een signatuur met potlood op een balk op de eerste verdieping vermeldt: 1790 DNL (= Daniel) Steenhuis. Het gebeurde wel vaker dat timmermannen zo hun 'sporen' nalieten in een door hen geof verbouwd huis.

Naast dit pand waren ook panden richting Roserust (links van nr. 31 tot het smalle steegje naar de parkeerplaats) al in 1760 eigendom van Van Weesenbeek (A 437 en 438). De terreinen hiervan liepen toen nog door tot aan de Straatweg. Van Weesenbeek maakte op 23 januari 1813 zijn testament op bij notaris Nicolaas Buddingh te Utrecht. Zes jaar later overleed hij, waarna hij, op 28 december 1819, begraven werd in de kerk in Loenen.

Jan Volkmaars - 1819-1850 en zijn weduwe Dirkje Regtuyt - tot 1861

In dit testament was bepaald dat zijn enige erfgenaam Jan Volkmaars was -zonder beroep, in Loenen woonachtig-. Hij zou het pand 30 jaar in bezit hebben. De erfenis van dit huizenblok waaronder Dorpsstraat 31, plus zijn bezit aan weilanden ten westen van de Straatweg zorgden ervoor dat hij op de elfde plaats stond van de lijst van 50 grootste eigenaren in Loenen naar kadastraal inkomen in 1832. Met een consortium bezat hij nog meer grond en panden. Deze 'vastgoedcombinatie' staat op de 29ste plaats van deze lijst. Op de lijst van grootste eigenaren naar oppervlakte staat Volkmaars met zijn combinatie op de 22ste, Volkmaars zelf op de 23ste plaats.

Jan Volkmaars was getrouwd met Dirkje Regtuyt. Samen kregen zij zeven kinderen, twee zonen en vijf dochters. Na het overlijden van Jan Volkmaars in 1850 bleef zijn vrouw nog elf jaar in leven. Bij haar overlijden in 1861 blijkt dat van de vijf dochters er nog vier ongehuwd waren en in Loenen

waren blijven wonen. Eén dochter was getrouwd met een Lutherse predikant uit Purmerend, de oudste zoon was directeur der belastingen in Amsterdam en de jongste zoon was apotheker in Purmerend.

Na het overlijden van hun moeder brachten de erfgenamen de huizen van hun ouders op de veiling. De twee panden nu Dorpsstraat 29-31 worden hier afzonderlijk benoemd: het zuidelijk huis (A 439) was ingericht tot garen- en bandwinkel en was mondeling verhuurd aan Jelis Morree voor 50 gulden per jaar. Het noordelijk huis (A 440) was ingericht tot 'turf- en houtaffaire'. Dit huis was mondeling verhuurd aan Möllenkramer voor zestig gulden per jaar.

Jacob Vorderhake - 1861-1865 en Jan Sas - 1865-1876

Johan Jacob Vorderhake, schilder te Loenen, kocht het pand op 16 augustus 1861 voor 1260 gulden. Na vier jaar verkocht hij het alweer, voor 2000 gulden, aan Jan Sas. Uit de verkoopakte blijkt dat er een erfdiensbaarheid bestond voor een doorgang van en naar de Vecht via het perceel van A 384. Doordat dit pand ook van Sas was, kon hij de erfdiensbaarheid voor Dorpsstraat 31 opheffen. Dat was kennelijk zijn bedoeling geweest, want in het koopcontract lezen we dat de erfdiensbaarheid, die 'door vereeniging van het heerschende en het dienstbare erf in dezelfde hand teniet (is) gegaan, (zal) niet weder herleeven, maar teniet blijven.' Kennelijk hebben de heren over dit heikele onderwerp discussie gehad want deze laatste bijzin is doorgestreept en in de kantlijn vervangen door de vermelding dat de erfdiensbaarheid tóch blijft bestaan, onder de volgende stringente voorwaarden:

- a) "dagelijks tot het halen van water en het spoelen van goed, uit en in de rivier de Vecht,
- b) twaalf maal per jaar tot het lozen of laden van turf, hout, aardappelen en groenten aan de rivier de Vecht, waartoe geen kruiwagens of andere voertuigen

- mogen worden gebezigd,
- c) nimmer zal de overgang mogen plaatshebben tot transport van enige mest, asch, vuilnis of andere onreine stoffen en zulks op straffe van verlies van het recht op overgang."

We lezen verder nog in deze uitvoerige koopakte dat de huur van huurder Jilles Moree (eerder: Jelis Morel) met 5 gulden verhoogd is tot 55 gulden per jaar. De nieuwe eigenaar moet deze afspraak geëstand doen.

Vorderhake verleende bij de verkoop tevens een hypotheek aan Jan Sas. Op de verkoopdag moest 1200 gulden betaald worden, de overige 800 gulden werden in jaarlijkse termijnen van 100 gulden afgelost, 'in goed grof gangbaar Nederlandsch geld'. Dit tegen een rente van 5 % per jaar.

Aankondiging uit het Staatsblad nr. 67 inzake de vaartijden van veerschipper Jan Sas, 1880.

JAN SAS,

Veerschipper

van Loenen, Nieuwersluis, Mijnden en Oud-Over op Utrecht en Amsterdam.

Hoofdkantoor te Loosdrecht.

Langs Vecht en Amstel.

Vertrek naar **UTRECHT**: om de andere week **Dinsdag** 6 uur en **Zaterdagmorgen** 5 uur.
 Vertrek uit **UTRECHT**: om de andere week **Dinsdag** en **Zaterdagmiddag** 1½ uur.
 Plaats voor 12 personen, vrachtprijs **25 cent** per persoon, van pakketten naar gelang van grootte en gewicht.
 Aanlegplaats **Utrecht: Dinsdag buiten de Weerd** en **Zaterdag Oude Gracht onder de Munt**. Vertrek 12 uur.
 Vertrek naar **AMSTERDAM: Zondag, Dinsdag** en **Donderdag** de eene week en **Woensdag** van de andere week ten 9½ uur.
 Vertrek van **AMSTERDAM: Maandag, Woensdag** en **Vrijdag** de andere week **Donderdag**.
 Plaats voor 12 personen, vrachtprijs **50 cent** per persoon, van pakketten naar gelang van grootte en gewicht.
 Aanlegplaats **Singel bij de Munt**. Vertrek 1 uur.

Stoompersdruk van de Firma L. E. BOSCH & ZOON, Utrecht

De Dorpsstraat circa 1890. De man in het witte jasje is waarschijnlijk barbier Willem Hagen. (Foto: Blitz Utrecht, coll. RHC Vecht en Venen)

Tegenover deze ‘speciaal eerste hypotheek’ stonden heel wat eisen! Sas moest het pand goed onderhouden, iets dat Vorderhake op elk moment mocht komen controleren, en hij mocht het pand alleen veranderen met toestemming van de verkoper. Angst voor brand speelde ook mee. Sas moest het pand “verzekeren in eene der meest solide Nederlandsche Brandwaarborg-Maatschappijen” en daar ook het jaarlijkse bewijs van laten zien. Bij eventuele brand zou de schadevergoeding uitgekeerd moeten worden aan de verkoper, hetgeen in plaats van de hypotheek zou treden. Vorderhake had Sas nog meer in de klem, zolang de koopsom niet geheel was voldaan: Hij mocht het pand niet met een extra hypotheek belasten of verkopen of verhuren beneden de bekende waarde zonder schriftelijke toestemming van de verkoper. Ook de

kwitanties met het bewijs dat de Rijks- en andere belastingen voldaan waren, moesten jaarlijkse aan Vorderhake getoond worden. Zo gaat de akte nog wel even door met eisen die de verkoper veel macht geven en Sas behoorlijk inperken.

In de akte staat ‘winkelier’ vermeld als beroep van Jan Sas, maar hij had ook een werkzaam leven als veerschipper. Op bijgaande afbeelding zien we de aankondiging van de veerdienst die hij onderhield tussen Loenen en Amsterdam.

De acht jaren waarin het resterende aankoopbedrag moest worden terugbetaald maakte Jan Sas ruimschoots vol, want pas na 11 jaar verkoopt hij de panden. Toch woonde hij er niet zelf. In de verkoopakte van 6 januari 1876 staat vermeld dat hij veerschipper was en op Oud Over woonde.

Willem Hagen – 1876 – 1909 en zijn erven – tot 1952

Veel winst had Sas niet gemaakt in die elf jaar. Voor 2300 gulden verkocht hij de panden aan Willem Hagen (ook als Hage vermeld), barbier van beroep. “Twee woon- en winkelhuizen onder één dak met open plaatsje, sectie A 439 en 440 te Loenen” vermeldt ook deze koopakte. Ook de erfdienstbaarheid over het steegje naar de Vecht aan de overkant van de straat wordt vermeld, inclusief alle beperkingen.

Als enige voorwaarde voor Hagen wordt vermeld dat hij de mondelinge huur van het noordelijke pand aan Anthonie Holthuizen nog drie maanden gestand dient te doen à 75 en een halve gulden.

Hagen moet voor de koop vrijwel het hele aankoopbedrag lenen. Op 18 januari leent hij tegen 5 % rente 2000 gulden van Arie Pos Jabobszoon, veenman. Jaarlijks moet hij minstens 50 gulden aflossen. Verder staan alle zelfde strenge voorwaarden vermeld, die al eerder in het koopcontract van Vorderhake aan Sas hadden gestaan.

Willem Hagen had dus een kapperszaak in dit huis. Een vertrouwd gegeven in de Dorpsstraat destijds, een winkel, want in

vrijwel alle panden zat in die jaren een winkel(tje). Willem Hagen trouwde met Hendrika Kleefman, met wie hij twee zonen kreeg: Bertus en Gerrit, die beide barbier/winkelier zouden worden. Bertus bleef in Loenen, Gerrit zou later manufacturenhandelaar in Vreeland worden. In 1909 overleed Willem, zonder achterlating van een testament. Kennelijk had hij zijn grote lening van Pos afgelost in de 33 jaar dat het huis zijn eigendom was, want voor de notaris melden zijn zoons dat hen geen hypotheek bekend is. De huizen worden op 3600 gulden gewaardeerd voor de deling. Moeder Kleefman erft de helft van alle bezittingen (incl. huisraad en obligaties 4800 gulden), haar zoons ieder een kwart, maar zij delen dit toe aan hun moeder. In de acte van scheiding d.d. 15 mei 1917 wordt dan vermeld dat zij ieder van haar zoons een bedrag van 1200 schuldig blijft. In 1920, na het overlijden van Hendrika, erft haar zoon Bertus de twee huizen. Na zijn overlijden in 1946 erft zijn vrouw, Fennechien Scholte, de huizen. Zij en haar zoon Willem verkopen het huis vervolgens in 1952 aan accountant Jacob de Koning voor fl. 3350,- .

Rond 1970 werd ook het linkerhuis voorzien van een grote etalageruit. (foto: Coll. C. Blom)

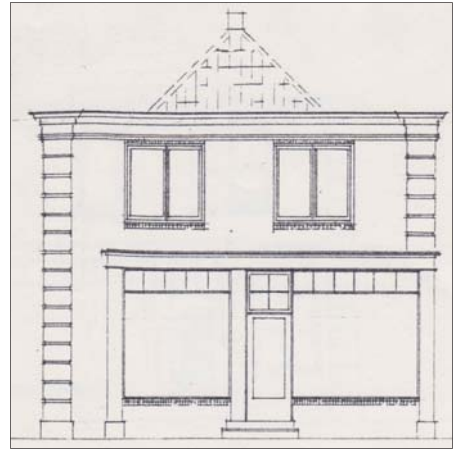
Jacob de Koning 1953-1970 en Joop Lamme - 1970-1985

De Koning woonde op Dorpsstraat 32, aan de overkant dus. In het koopcontract staat vermeld dat nr. 29 verhuurd was aan Van Dommelen voor fl. 4,- per week inclusief water, nr. 31 was verhuurd aan J.G. Lamme voor fl. 3,45 per week. Lamme had hier zijn fotozaak en kocht het pand van De Koning. Om een etalage voor zijn winkel te creëren verving hij het kleine raam in de gevel van nr. 31 voor een grote etalageruit. In 1970 kocht hij ook het linkerpand, nr. 29, van

Prentbriefkaart van de Dorpsstraat, met fotohandel Lamme nog volop in werking. (Coll. W. Mooij)

Oude situatie,
tekening architect
van Hooijdonk,
daarnaast de
nieuwe situatie,
tekeningen uit 1969.
(Coll. C. Blom)

De Koning. Ook dit pand werd meteen voorzien van een etalage. Lammes grote verdienste was het bijeen verzamelen van oude prentbriefkaarten en foto's en deze van teksten voorzag. Zo produceerde hij in de jaren '70 en '80 een serie van drie boekjes: 'Oude prentbriefkaarten vertellen' over Loenen, Vreeland, Nieuwersluis en Loenersloot.

gesloten. In 2016 is het leegstaande pand gehuurd om er opnames te maken voor de KRO-NCRV televisieserie Petticoat, die zich in de jaren '50 afspeelt. De etalageruimte werd voorzien van de naam 'Grutterswinkel Veenstra & Zn.' en dagenlang werden filmopnames gemaakt in de sfeervolle Dorpsstraat.

Advertentie van de
firma Blom, VAR 22
november 1990.
(Coll. W. Mooij)

Blom 1985 - 2016

Lamme's opvolgers in zowel de zaak als in het huis waren de heer en mevrouw Blom, die de panden in 1985 kochten. Ook deze winkel was een begrip in Loenen. Voor het ontwikkelen van foto's, het maken van pasfoto's, het kopen van pennen of multomap-pen ging je naar Blom. In 2008 stopte het echtpaar wegens beëindiging van het bedrijf. De winkel hield uitverkoop, waarvan de niet verkochte restanten nog lange tijd de etalage sierden, al was de winkel allang

Een scène uit Petticoat,
opgenomen in en
rondom Dorpsstraat
31. (foto AD, Marnix
Schmidt)

AGFA TOPFOTO VERGROTING 20 X 30 CM.
MET GRATIS KALENDER **7.95***
voor slechts

* ALLEEN VAN KLEINBEELD NEGATIEF.

FOTO
BLOM

Dorpsstraat 31
3632 AP Loenen a/d Vecht
Tel. 02943-1228

J.E. van Rijn – 2016-'17 en B. en J. van Doesburgh – 2017- heden

In 2016 werd het pand gekocht door J.E. van Rijn, directeur Invasto B.V. Zij verkocht het binnen het jaar door aan Ben en Janine van Doesburgh. Met hun aankoop wilden zij de Dorpsstraat zijn historische, oorspronkelijke aanzien weer geven en door het beginnen van een winkel wilden zij de levendigheid in de Dorpsstraat vergroten. Bertus en Teus Verwoerd namen de grootscheepse verbouwing op zich. Werkelijk alles in het huis is aangepakt, want het huis bevond zich in een slechte staat. Besloten werd om de winkelpui uit begin jaren '60 te verwijderen en de originele gevelindeling met twee voordeuren te herstellen. De stenen die nodig waren

voor het aanhelen van de gevel werden gewonnen door de achtergevel af te breken, de stenen schoon te bikken zodat de originele stenen van het huis gebruikt konden worden voor de voorgevel. De achtergevel werd opnieuw opgebouwd en gestuukt. Verder zijn onder meer het dak, de fundering en alle binnenmuren vernieuwd en is met en poer in de buitenmuren het huis ‘in elkaar getrokken’ om de structuur te herstellen. In feite is het huis achter de nu weer historische voorgevel bijna opnieuw opgebouwd, in historische stijl. Op 31 augustus 2018 opende de winkel Scharlei op de begane grond. Hier kan men koffie en thee drinken, kunst en streekproducten kopen, waaronder de lokale bieren

van Brouwerij De Vecht, eigendom van de familie. De restauratie is genomineerd voor de Bronzen Troffel 2018, maar deze ging naar de molen Buitenweg in Oud Zuilen. Dankzij het historisch besef en de enorme inzet in tijd en geld van particulieren is de Dorpsstraat weer een pareltje rijker!

Goed te zien op deze foto is dat zowel als de voorpui als de achterpui verwijderd zijn. Met de vrijgekomen stenen van de achterpui is de voorpui aangeheeld en opnieuw opgemetseld.

Lijst van eigenaren:

? - 1748	Barent Roemer
1748 - 1770	Femmetie Riedeman, weduwe van Barent Roemer, hertrouwd met Hermanus Hofman
1770 - 1819	Dirk van Weesenbeek
1819 - 1861	Jan Volkmaars
1861 - 1865	Johan Jacob Vorderhake
1865 - 1876	Jan Sas, winkelier
1876 - 1909	Willem Hagen, barbier
1909 - 1920	Hendrika Hagen-Kleefman (haar zoons waren erfgenaam maar droegen in 1917 het eigendom aan haar over)
1920 - 1946	Bertus Hagen
1946 - 1952	Fennechien Hagen-Scholte
1953 - 1970	Jacob de Koning
1970 - 1985	Joop Lamme
1985 - 2016	Blom
2016 - 2017	J.E. van Rijn
2017 - heden	Ben en Janine Semeijns de Vries van Doesburgh-Ferwerda
Kadastrale Leggers: 886 – 1348 – 2354 – 1801 / 2621	

Het huis en winkel in oktober 2018.

Teunis Tober en Johanna van Rijn

Willem Mooij

(Coll. W. Mooij)

Rechts op deze foto uit 1935 staat de behanger-stoffeerder Teunis Tober. Links staat zijn vrouw, Johanna Adriana Hendrika van Rijn. Zij was de dochter van Jan Cornelis van Rijn, brigadier-commandant der Rijksveldwacht en Geertruida Kentie, wonende te Loenen. Twee jaar eerder, op 6 juli 1933, was het stel getrouwd in de N.H. kerk te Loenen. Teunis was toen 46, Johanna 30 jaar oud. Zij staan in de tuin van Dorpsstraat 44, waar het echtpaar

een winkel had in manufacturen, wol, handwerken en aanverwante artikelen. Destijds was het huisnummer van dit pand B 8. Johanna werkte in de winkel, Teunis bestierde de behanger-stoffeerderij en complete meubilering. Ook werden hier paardentuigen gerepareerd, de zogenaamde zadelmakerij. Het echtpaar bleef kinderloos. Op de achtergrond zien we de ophaalbrug van Loenen met de in 1906 gebouwde houten brugwachterswoning.

COMPLETE WONINGINRICHTING	T. TOBER	WOL EN DAMES HANDWERKEN
BEHANGERIJ EN STOFFEERDERIJ		
TEL. No. 8 POST-GIRO 46410	DORPSTRAAT B-8 LOENEN 1/2 VECHT	BANKRELATIE: NEDER- LANDSCHE MIDDEN- STANDSBANK